



www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi



INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Yenilenen (2018) Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Yetiştirme Lisans Programına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

The Views of the Instructors About the Renewed (2018) Primary School Teacher Training Program

Fatma Susar Kırmızı* - İbrahim Halil Yurdakal**

Abstract: The Council of Higher Education updated the courses and contents of 25 undergraduate programs for the 2018-2019 academic year. In the new updates, General Competencies of Teaching Profession and Teacher Strategy Document developed by the Ministry of National Education (2017-2023) were taken into consideration and within the scope of adaptation to Bologna process, the standard among ECTS faculties was provided and 25% of elective courses were included in the new program. One of the updated undergraduate programs is the primary school undergraduate program. Obtaining the opinions of the instructors who are the implementers of the program related to the program will be effective in identifying / experiencing problems in the process and providing positive feedback. As a matter of fact, in this research, the opinions of the instructors about the renewed primary school teacher training program were examined. In this research, the opinions of the faculty members about the positive and negative aspects of the new primary school teaching undergraduate program, the lessons that were added and removed from the program, the changing course hours and the change of course periods were examined. The sample of the study, which was structured in accordance with the situation pattern from qualitative researches, consists of 16 lecturers who work in primary school teaching in the department of primary school teaching or who teach lessons in primary school teaching. The data of the study was collected with a structured interview form prepared by the researchers. In the preparation of the questionnaire, undergraduate programs updated with field literature were examined and a draft form was created. The draft form was presented to the expert opinion in terms of scope and language / expression and a form consisting of eight questions was obtained. The collected data were subjected to content analysis. After collecting the data of the study, codes were created by entering to the computer environment. The themes were reached with the obtained codes. The reliability coefficient for the questionnaire consisting of eight questions was determined as .88. The data were presented with tables and the tables were supported with citations. At the end of quotations, figures such as 1, 2, 3 and abbreviations such as k, e are given. The numbers are numbers in the sample; k (female) and e (male). As the data analysis process of the research is continuing, the findings regarding the results will be given in the future.

* Prof. Dr., PAÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi ABD
Prof. Dr., PAU Faculty of Education Primary School Education
ORCID 0000-0002-0426-1908
fsusar@pau.edu.tr

** Dr., PAÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi ABD
Dr., PAU Faculty of Education Primary School Education
ORCID 0000-0002-6333-5911
iyurdakal@pau.edu.tr

Cite as/ Atf: Susar, F. & Yurdakal, İ., H. (2020). Yenilenen (2018) sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(5), 3715-3745. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45127>

Received/Geliş: 09 July/Temmuz 2020

Accepted/Kabul: 26 October/Ekim 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 27 October/Ekim 2020

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: Introduction

Considering the developments in the field of educational sciences and teacher training, structural changes made in the Turkish education system, social needs and demands, and restructuring the education / education sciences faculties in terms of departments and departments and updating the teacher training undergraduate programs have emerged as a requirement (YÖK, 2019). Within the framework of the preparations made by the Higher Education Council, a new teacher training undergraduate program has been started to be implemented gradually since 2018-2019 academic year. In this framework, teacher training programs for 25 different branches have been updated. The updated Classroom teaching program is as important as many other teaching areas. In fact, this period, which can be called the first years of education life, has a much more vital aspect than other fields in terms of establishing individuals' self and developing their basic skills. The lecturers, who are the practitioners of this program, are the most competent people about the suitability of these programs both during the application and in accordance with their past experiences. For this reason, it was acted with the thought that the evaluations of the academic staff are important in relation to the 2018 Class Education Program. The aim of this study is to evaluate the Classroom Teaching Undergraduate Program in line with the opinions of the lecturers.

Within the scope of the research, the following sub-problems were prepared:

- What are the general opinions of the instructors regarding the 2018 Classroom Teaching Undergraduate Program?
- What are the opinions of the faculty members regarding the selection of Vocational Information and General Culture elective courses as faculty courses without distinction of departments?
- What are the opinions of the instructors regarding the removal of the “School Experience” course from the Classroom Teaching Undergraduate Program?
- What are the opinions of the lecturers about the reduction of the course hours and total credits in the Classroom Teaching Undergraduate Program?
- What are the opinions of the instructors regarding the reduction of teaching lessons from the 3rd grade level to the 2nd grade level in the undergraduate curriculum of the classroom teacher?
- What are the opinions of the instructors regarding the removal of the prerequisite courses in the classroom teacher undergraduate program?

Method

In this study, in which the opinions of the faculty members about the updated 2018 Classroom Teaching undergraduate program were investigated, a case study pattern, one of the qualitative research methods, was used. In the research, an open-ended questionnaire was developed in order to determine the opinions of the academic staff about the undergraduate curriculum. The structured form consists of a personal information form and eight open-ended questions. After the draft form was prepared, it was tried to ensure content validity and language / meaning compatibility with the expert opinion. In this context, expert opinion was received from two faculty members and two Turkish teachers. After the expert opinions, four questions with a similar structure were combined and reduced to two questions, and a measurement tool consisting of six questions was prepared. Purposeful sampling model was used to determine the sample of the study. In the purposeful sampling model, purposeful sampling, which allows for in-depth research by selecting information rich situations depending on the purpose of the research, is preferred when it is desired to work in one or more special cases that meet certain criteria or have certain features (Koç Başaran, 2017, p. 490). In the research, the opinions of the 2018 classroom teacher undergraduate program updated in this context are included in the sample. Teaching staff working in the classroom teaching USA and teaching staff teaching in the USA. A total of 15 faculty members received their opinions on the undergraduate curriculum. 9 of the sample are male and 6 are female. In the selection of lecturers, not only the classroom teaching position in the USA was taken into consideration, but also the criteria for entering the course were taken into consideration. Inductive content analysis method was applied for data analysis in the research. In content analysis, also called thematic analysis, the researcher focuses on analytical techniques to reach the themes and patterns in the data (Glesne, 2013, p. 259). According to Krippendorff (1980), content analysis is a research technique used to produce valid and reliable results from the collected data. Qualitative data obtained from 47 pre-service teachers and six lecturers were read line. In the analysis of the data, the

percentage of consensus was calculated for each question by getting help from another researcher. The calculation was made with the formula "Reliability = Consensus / Consensus + Disagreement x 100" (Miles & Huberman, 2015, p. 64). The values calculated for the six questions as a result of the collected data are as follows: first question .81; the second question is .74, the third question is .91, the fourth question is .84, the fifth is .92 and the sixth question is .92.

Findings

When the responses of the instructors to the positive situations regarding the changing classroom teaching undergraduate program are examined, it is seen that they express their opinions mostly about the elective courses. Reducing the lessons about teaching practice is also one of the negative opinions. When the responses of the instructors to the positive situations regarding the changing classroom teaching undergraduate program are examined, it is seen that they express their opinions mostly about the elective courses. Reducing the lessons about teaching practice is also one of the negative opinions. When the opinions of the instructors, who are the implementers of the program, are examined in the data obtained regarding the Classroom Teaching Undergraduate Program, which was put into practice by YÖK in 2018, the idea that "the program has deficiencies and should be revised as soon as possible" comes to the fore. In the previous program, while elementary teacher candidates can only take the "field, vocational and general culture elective courses" opened within the department in the eighth period of the fourth grade, it is seen that the electives are taken from the second grade with the new program. It is noteworthy that the elective courses take place in all semesters except for the first year, and that pre-service teachers can take out-of-field electives with other branches. In this context, lecturers approach cautiously to take elective courses with different branches. One of the prominent features of the updated program is the reduction of lesson hours. A faculty member has expressed his opinion on this issue. Although it is seen as an important change especially in terms of allocating more time to social activities other than social activities and formal education, the acquisition of targeted information and skills with the reduced course hours of the current program may cause problems in the future. The fact that there were non-field courses such as physics, chemistry and biology in the old program was a problem that brought many criticisms. Particularly, prospective teachers studying in Classroom Teaching will be 1-2-3-4. Considering that he / she will work in the classroom, it is an important issue that he / she must master the courses in these classes. According to the teaching staff (4 people) participating in the research, it was inconsistent for the subjects such as physics, chemistry and biology in the old program to be included in the undergraduate program as a compulsory course. In the old program, many similar courses were applied under different names. The most typical example of this is special education and mainstreaming in primary education. Although these and similar courses had similar content, giving different courses in the program both broke the integrity and prevented students from mastering the subject. As a matter of fact, this problem was eliminated with the updated program and similar courses were combined and presented as a single course. Academic staff generally regard this change positively. The most reactive change of the updated program was in practice lessons. School experience and teaching practice are important courses in terms of transforming students' theoretical knowledge into practice. In particular, the School Experience course can be described as an important step in developing a general observation and insight before Teaching Practice. It is an expected situation that the principle of phasing should be taken into account in teacher training undergraduate programs. Especially in Classroom Teacher, after learning the basic theoretical knowledge, students can switch to teaching lessons and practice using the basic knowledge they have learned before. The most noticeable change in the updated 2018 Class Teacher Training Program is that the prerequisite condition has been removed. The important thing here is that the powers of the departments or departments to set prerequisites for the teaching courses have been revoked with the new program. As a matter of fact, it is stated in the explanations section of the program that no prerequisites can be made for any course. For the programs to be put into practice, it is most appropriate to apply it on a sample that will represent the universe, to see the problems experienced, and to eliminate these problems and to implement them in the entire universe, that is to say, pilot implementation. The instructors express their criticism on this issue and state that the 2018 Teacher Training Undergraduate Program should be piloted. Another criticism of the program is related to the distribution of the courses in the program to the periods. Especially, Primary Reading and Writing Teaching and Turkish Teaching courses are among the most basic courses in terms of classroom teacher candidates. The quality of the knowledge and skills acquired in these lessons during the service is of great importance. In this context, it is seen that these courses, which were in the five and sixth semesters in the previous program, were taken in the third and fourth semesters in the 2018 Class Teacher Training Program. It will cause many difficulties for prospective teachers to take these two

important field education courses without taking basic courses such as “Teaching Principles and Methods” and “Assessment and Evaluation in Education”. It should not be overlooked that it would be better to build field education courses on formation courses.

Discussion and Conclusion

Generally speaking, it can be considered as an expected and necessary situation to update the Teacher Training Program. However, it can be said that the updated 2018 Classroom Teacher Training Program has some deficiencies and aspects that need to be corrected. Of course, it should not be forgotten to prepare a program that will satisfy all circles. However, given the magnitude of the troubles, it can be said that the 2018 Classroom Teacher Training Program was organized by making decisions quickly without going into details. In this context, the gaps created by removing the prerequisite criteria, changing the periods of the teaching courses and removing the School Experience Course should be handled in a multidimensional way. Program development is a long-term process. The fact that there are deficiencies in the developed programs is the fact that the sensitivity that is normal for the deficiencies to be experienced in the least way. In this context, as a result of the research, the following recommendations were presented: Classroom teaching is an important profession because it covers the years when the basic personality traits of individuals took shape. For this reason, Classroom Teacher training programs should be prepared as a result of long-term studies and practices. Pilot applications of the programs to be prepared should be done first. The contribution of universities should be considered in the preparation of the programs. Even faculties of education should prepare their own programs. In this way, preparing the programs of the universities that know the student profile, their economic status and teaching staff qualifications will increase the applicability. Before applying the draft program prepared by YÖK during the program development process, all education faculty members should be presented online and feedback should be asked. Considering that Classroom Teaching is an application-based profession, it should be given importance to practice rather than theory in undergraduate education. In this context, School Experience course should be added to the program again. The periods of the teaching courses should be re-examined. Before taking these courses, prerequisite courses should be taken. Even if some courses are a prerequisite, a basic rule should be given to the department or departments to set a prerequisite criterion. As a matter of fact, it is stated in the program that the prerequisite cannot be established.

Keywords: Undergraduate program, Teacher training, Primary school teaching, Qualitative research.

Öz: Yükseköğretim Kurulu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında uygulanmak üzere 25 farklı bölüme yönelik olarak öğretmenlik lisans programlarının ders ve içeriklerini güncellemiştir. Yeni güncellemelerde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ve Öğretmen Strateji Belgesi (2017-2023) göz önünde bulundurulmuş ve Bologna sürecine uyum kapsamında AKTS yönünden fakülteler arasında standartlık sağlanarak, %25 oranında seçmeli derslere yeni programda yer verilmiştir. Programdan bazı dersler çıkartılmış, bazı derslerin saatleri azaltılmış ve bazı yeni dersler de eklenmiştir. Güncellenen lisans programlarından birisi de Sınıf Öğretmenliği lisans programıdır. Programa ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması programın içeriğinin etkin bir şekilde değerlendirilmesini sağlayabilir. Nitekim bu araştırmada yenilenen sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri incelenmiştir. Araştırmada yeni sınıf öğretmenliği lisans programının olumlu ve olumsuz yönlerine, programdan çıkarılan ve programa eklenen derslere, değişen ders saatlerine ve derslerin dönemlerinin değişimine yönelik olarak öğretim elemanlarının görüşleri incelenmiştir. Çalışma nitel araştırmalardan durum desenine uygun olarak yapılandırılmıştır. Çalışmanın örneklemini Sınıf Öğretmenliği anabilim dalında görev yapan ya da Sınıf Öğretmenliği ABD’de derse giren 15 öğretim elemanı oluşturmuştur. Öğretim elemanlarının 9’u erkek, 6’sı ise kadındır. Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yapılandırılmış soru formu ile toplanmıştır. Öncelikle soru formunun hazırlanması sürecinde alan yazında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programları incelenmiş ve taslak form oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak form kapsam ve dil/anlatım bakımından uzman görüşüne sunulmuş gelen dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Form son hali ile altı sorudan oluşmaktadır. Uygulama sonunda toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Veriler incelenmiş, bilgisayar ortamına aktarılmış ve bu sırada kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen kodlar ile temalara ulaşılmıştır. Sekiz sorudan oluşan soru formuna ilişkin güvenilirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Veriler tablolandırılmış ve tablolar alıntılar ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lisans programı, Öğretmen yetiştirme, Sınıf öğretmenliği, Nitel araştırma.

Giriş

Küreselleşen bir dünyada bilginin çoğalma hızı artmakta iletişim teknolojileri yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Her geçen gün olgulara ve kavramlara yenileri eklenmektedir. Bilginin üretimi, yaygınlaştırılması ve kullanımı bütün toplumları değişim konusunda zorlamaktadır. Toplumların değişimin hızına ayak uydurabilmeleri çağın en temel sorunlarından biri olarak görülmektedir. Değişimi gerçekleştirme yolunda önemli adımlar atan toplumlar bilimde, sanatta, ekonomide, sosyal ve siyasal yaşamda da güçlenmektedir. Bu bağlamda çağın gereklerine uyum sağlamak için hemen her toplum eğitimde yenileşme hareketleri yapmaktadır. Sistemsel yapıların içinde yaşadığı çağın değişimlerinden etkilenmemesi olanaksızdır. Özellikle de toplumsal yaşamın önemli yapıtaşları olan siyaset, ekonomi ve eğitimin çağın değişimlerinden oldukça hızlı bir şekilde etkilendiği görülmektedir. Son yıllardaki hızlı değişim ve gelişmeyi yakalamak sistemler için bir gereklilik halini almıştır. Bununla birlikte bu değişim ve gelişmelere ayak uydurma sürecinde birçok zorluk yaşandığı da mutlak bir gerçektir (Edwards ve Usher, 2000; Erol, 2011; Lenz 2011). Dünyanın küreselleşen bir köy haline gelmesi, hızlı düşünmeyi, hızlı yaşamayı ve değişim gerçeği ile insanları yüzleştirmektedir. Bireylerin sahip olması gereken beceriler de bu süreçten etkilenmektedir.

Dünya ölçeğinde yaşanan hızlı değişimler beraberinde öğretim programlarının hedeflerini, içeriklerini ve öğrenme-öğretme süreçlerini de değiştirmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin rolleri ve toplumun eğitimden beklentileri değişmiştir. Böylece, uyum ve itaati öğretmeyi amaç edinen geleneksel eğitim yaklaşımı yerini, esnek ve çerçeve bir öğretim program anlayışına, çoğulculuğa, özgünlük ve farklılıklara saygı gösteren bir anlayışa bırakmıştır (Akpınar ve Aydın, 2007). Küreselleşen dünyada doğru bilgiye ulaşmak, bilgiyi üretmek, üretilen bilgiyi paylaşmak büyük bir önem taşımaktadır. Bunu yeterince başaramayan birey ve toplumların arasındaki fark her geçen gün açılmaktadır. Kalkınmış ülkeler arasında yer almanın en belirleyici yönlerinden birisi de bilgiye sahip olmaktır. Bilgiyi üretemeyen toplumlar her alanda geride kalmakta sistemlerinin işleyişi bozulmaktadır. Doğru bilgiye erişme yetilerini geliştirmenin, bilgiyi çözüm üretmede kullanabilmenin ve bilgiyi üretebilecek seviyeye ulaşmanın en etkili yolu eğitimidir.

Yaşanan büyük değişim eğitimin de yenilenmesi konusunda yol gösterici bir rol oynamaktadır. Eğitim zaman zaman değişimin öncüsü olmakta zaman zaman da değişime ayak uydurmak durumunda kalmaktadır. Değişime uyum sağlamak için insana, teknolojiye ve eğitime yatırım yapmak gerekmektedir. Hesapçıoğlu'na (2002) göre eğitim kurumları sosyal, siyasi ve ekonomik alandaki gelişmelerin ve değişimlerin etkisi altında kalmakta; ayrıca bütün toplumsal örgütlerin gereksinim duyduğu insan gücünü karşılamak zorunluluğu da duymaktadırlar. Özpolat'a (2010) göre toplumu inşa edici bir kurum olarak eğitim de diğer sosyal kurumlar gibi bir yandan birçok olay ve olguyu etkilerken, diğer yandan kendisi de çeşitli faktörlerin etkisinde kalıp değişmekte ve yeniden tanımlanma süreci yaşamaktadır. Eğitimin en önemli unsurlarından biri olarak öğretmenlik mesleğinin de yaşanan bu süreçten etkilenmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Öğretmenler Eğitim politikalarını uygulamaya koyan ve uygulama biçimleri ile bu politikaları etkilemektedirler. Öğretmenler eğitimi işlevselleştirip onu yaşama geçiren anahtar bireylerdir. Eğitim hizmetlerinin başlatıcısı, geliştiricisi ve uygulayıcısıdır. (Abazaoglu, 2014). Bir ülkede öğretmenler ne kadar iyi ve donanımlı yetiştirilirse yetiştirdikleri bireyler de o ölçüde donanımlı olabilmektedirler. Dolayısıyla ülkelerin başarılı bir şekilde kalkınması öğretmenlerinin niteliği ile yakından ilişkilidir.

Ülkelerin, teknolojik, ekonomik, toplumsal ve bilimsel alanlarda gösterdikleri gelişim ve ilerlemenin temelinde yetiştirdikleri öğretmen niteliğinin önemli bir yeri vardır. Bu nedendir ki, birçok gelişmiş ülke "nitelikli öğretmen yetiştirmeyi" hedeflerinin üst sırasına yerleştirmişlerdir.

Örneğin dünya ölçeğinde eğitimi bakımından göz dolduran ülkelerden birisi olan Finlandiya öğretmenlerin yetiştirmesine büyük önem vermektedir (Tarhan, Karaman, Lauri, ve Aerila, (2019). Bu bağlamda, öğretmen eğitimine yön veren gerek ulusal gerekse uluslararası alan yazında yer alan çalışmaların odağında “Nitelikli öğretmen ve nitelikli öğretmen yetiştirme programları nasıl olmalıdır?” sorusu yer almaktadır (Şişman, 2017; Bando ve Li, 2014). Eğitim düzeyi yüksek olup da geri kalmış bir toplum göstermek pek olası değildir. Aynı şekilde eğitim düzeyi düşük olup da sanayileşmiş bir toplum gösterilmek de pek mümkün değildir.

Geçmişten bugüne toplumlar, okullar ve öğretmenlerden farklı görevler üstlenmesini beklemiştir. Bireyleri dönemin gerekliliklerine uygun bir donanımla yetiştirmeleri konusunda görevler yüklenmiştir. Sosyal değişimin yanı sıra bireylerin devlete olan sadakatini sağlama, merkez otoritelerin çizdiği sosyal, politik, ekonomik ve psikolojik hedefleri bireylere kazandırmak işini eğitim sistemleri üstlenmiştir (Mete, 2013). Birçok öğretmen yetiştirme programı toplumsal değişimi sağlama inancı üzerine kurulmuştur (Li, 2019). Öğrencilerin nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi, istendik davranış değişikliğinin yapılması, hizmet öncesinde öğretmenin yetiştirilmesi ile yakından ilişkilidir (Darling-Hammond, 2006; Imbens ve Wooldridge, 2009; Nielsen, 2010; Harris ve Sass, 2011). Bu nedenle hizmet öncesi öğretmen eğitimi sırasında öğretmen adaylarına nasıl öğretim yapılacağına temelleri öğretilir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulama derslerine girmesi sağlanır ve öğrencilerle gerçekleştirdikleri eğitimlerinden en iyi şekilde faydalanmaları beklenir (Pearson, 2014). Eğitim sisteminin toplumda büyük bir değişim yaratması, olumlu bir dönüşüm sağlaması için öğretmen adaylarının nitelikli bir eğitimden geçirilmesi gerekliliği tartışılmaz gerçeklerden birisidir. Öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde toplumsal değişimi sağlama bilincini kazanması, toplumun beklediği rolleri yerine getirebilecek yetileri kazanmaları bu rolleri geliştirmeye açık olmaları kalkınma açısından oldukça önemlidir.

Son yıllarda öğrenmeyi öğrenme, problem çözme, ekip üyesi olma, eleştirel düşünme, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma, öğrencilerin edinmesi gereken temel beceriler haline gelmiştir. Artık öğretmenlerin, öğrencilerin bu beceri ve değerleri edinmelerini sağlama konusunda yeni sorumlulukları bulunmaktadır. Bu yeni öğretmen yetiştirme anlayışı modeli ulusal kültürel değerlere bağlı aynı zamanda evrensel değerlerle de uyumlu olmalıdır. Öğretmenlik mesleği, gücünü yarattığı etki ve mesleki prestijden almalıdır. Değişime açık olma, sürekli mesleki gelişim, empati, iletişim, problem çözme ve sosyal becerilerin örnek kişilik ve uzmanlık yoluyla tanınması gibi liderlik becerileri öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri içinde yer almalıdır. Dahası öğretmen entelektüel bir donanım içerisinde ve estetik bir anlayışa sahip olmalıdır. Mesleki uzmanlık ve liderlik becerilerine de sahip olmalıdır (MEB, 2017). Bilgi çağının öğretmenleri öğrencilerini bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikomotor alanlarda geliştirebilmeli onlara gereksinim duydukları zengin öğrenme yaşantılarını sunabilmelidir (Özcan, 2012). Öğretmenlerin bu niteliklerle donanmasında en önemli unsurlardan birisi öğretmen yetiştirme programlarıdır.

Öğretmen adaylarının nitelikli bir şekilde yetiştirilmesinin gerekliliği bu kadar vurgulandığı halde gerçekleştirilen program değişikliklerinin de ülkenin gereksinimlerini sağlamada yeterli olduğunu söylemek oldukça güçtür (Yıldırım 2011; Safran, 2014). Geçmişten bugüne kadar eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programları bir çok bilimsel çalışmaların konusu olmuş ve bu çalışmalarda programların yeterli ve yetersizliklerine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur (Duman, 2006; Kılıç, 2007; Küçükahmet, 2007; Arı, 2010; Ayan, 2011; Akdemir, 2013; Yurdakal, 2018; Akpınar ve Aydın, 2014; Şişman, 2017). Bu bağlamda, eğitim fakültelerinde uygulanan lisans programlarındaki derslerin niteliği ve niceliği, öğretmen eğitiminde yaşanan sorunların nedenlerinden biri olarak alan yazında vurgulanmıştır. Öğretmen yetiştirme programlarında ki değişiklikler geçmişten bugüne olagelmıştır. Toplumsal değişimler karşısında öğretmen yetiştirme programlarının gerçekleştirilmesi olağan bir durumdur ancak yapılan program önceki programın eksikliklerini giderebilecek yeterliliklere sahip olabileceği niteliklerini taşımaktadır. Toplumun ve öğretmen adaylarının çağdaş gereksinimlerinin göz önünde

bulundurulduğu bir program özellikle eğitim fakültesi öğretim elemanlarının da beklentileri arasında olması olasıdır.

Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alanındaki gelişmeler yanında Türk eğitim sisteminde gerçekleştirilen yapısal değişiklikler, toplumsal gereksinim ve talepler dikkate alındığında eğitim/egitim bilimleri fakültelerin bölüm ve ana bilim dalı yönünden yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme lisans programlarının yeniden güncellenmesi, bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır (YÖK, 2019). Yüksek Öğretim Kurulu yaptığı hazırlıklar çerçevesinde 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren kademeli bir şekilde yeni öğretmen yetiştirme lisans programı uygulamaya başlanmıştır. Bu çerçevede 25 farklı branşlara ait öğretmen yetiştirme programı güncellenmiştir. Güncellenen Sınıf öğretmenliği programı diğer birçok öğretmenlik alanı kadar önemlidir. Hatta eğitim yaşamının ilk yılları denilebilecek bu dönemin bireylerin benliğinin oluşturulması, temel yetilerinin geliştirilmesi bakımından diğer alanlardan çok daha yaşamsal bir yönü bulunmaktadır. Bu programın uygulayıcıları olan öğretim elemanları hem uygulama sırasında hem de geçmiş deneyimleri doğrultusunda bu programların uygunluğu konusunda en yetkin kişilerdir. Bu nedenle 2018 Sınıf Eğitimi Programına ilişkin olarak öğretim elemanlarının değerlendirmelerinin önemli olduğu düşüncesi ile hareket edilmiştir. Bu çalışmanın amacı Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda Sınıf Öğretmenliği Lisans Programını değerlendirmektir.

Araştırma kapsamında şu alt problemler hazırlanmıştır:

- 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin öğretim elemanlarının genel görüşleri nelerdir?
- Meslek Bilgisi ve Genel Kültür seçmeli derslerinin bölüm ayrımı yapılmaksızın fakülte dersi olarak seçilebilmesine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf Öğretmenliği Lisans Programından “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan ders saatlerinin ve toplam kredinin azaltılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenliği lisans programında öğretim derslerinin 3. sınıf düzeyinden 2. sınıf düzeyine indirilmesine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenliği lisans programında ön koşul derslerin kaldırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Öğretim elemanlarının güncellenen 2018 Sınıf Öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmacılar insanların deneyimlerini ve dünyayı nasıl yorumladıklarını ve deneyimlerini nasıl algıladıklarını araştırır (Merriam, 2013, s. 5). Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması gerçek yaşamda yer alan olayları derinlemesine ve çok yönlü olarak incelenmesini sağlayan bir araştırma desendir (Crowe vd., 2011). Araştırma kapsamında güncellenen 2018 Sınıf Öğretmenliği lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri alınarak, değişikliğin nasıl yorumlandığı ve algılandığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemine belirlemede amaçlı örnekleme modeli kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme modelinde araştırmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan amaçlı örnekleme, belli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak

istendiğinde tercih edilmektedir (Koç Başaran, 2017, s. 490). Bu bağlamda güncellenen 2018 sınıf öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşleri araştırmada, Sınıf Öğretmenliği ABD’da görev yapan öğretim elemanları ve sınıf öğretmenliği ABD’da ders veren öğretim elemanları örnekleme dahil edilmiştir. Toplamda 15 öğretim elemanından sınıf öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşleri alınmıştır. Örneklemin 9’u erkek, 6’sı kadındır. Öğretim elemanları seçiminde sadece sınıf öğretmenliği ABD’da görev yapma durumuna bakılmamış olup aynı zamanda derse girme ölçütü de dikkate alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretim elemanlarının sınıf öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşlerini tespit etmede açık uçlu soru formu geliştirilmiştir. Yapılandırılmış olarak geliştirilen form kişisel bilgi formu ve sekiz açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Taslak form hazırlandıktan sonra uzman görüşü ile kapsam geçerliliği ve dil / anlam uygunluğu sağlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda iki öğretim üyesi ve iki Türkçe öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri sonrası birbirine benzer yapı taşıyan dört soru birleştirilerek iki soruya indirilmiş ve son hali ile altı sorudan oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada veri analizi için tümevarımsal içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Tematik analiz olarak da adlandırılan içerik analizinde araştırmacı, verilerdeki tema ve kalıplara ulaşmada analitik tekniklere odaklanmaktadır (Glesne, 2013, s. 259). Krippendorff’a (1980) göre içerik analizi, toplanan verilerden geçerli ve güvenilir sonuçlar ortaya koymak için kullanılan bir araştırma tekniğidir. 47 öğretmen adayından ve altı öğretim görevlisinden elde edilen nitel veriler satır okunmuştur. Verilerin analizinde bir başka araştırmacıdan yardım alınarak her bir soru için görüş birliği yüzdesi hesaplanmıştır. Hesaplama " $\text{Güvenilirlik} = \frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100$ " formülüyle yapılmıştır (Miles ve Huberman, 2015, s. 64). Toplanan veriler sonucu altı soru için hesaplanan değerler şu şekildedir: ilk soru .81; ikinci soru .74, üçüncü soru .91, dördüncü soru .84, beşinci .92 ve altıncı soru .92’dir.

Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “2018 sınıf öğretmenliği lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının genel görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık uçlu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının büyük çoğunlukla programın olumsuz taraflarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin temalar ve kodlar Tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 1’e bakıldığında öğretim elemanlarını programın değişmesi durumuna olumlu ve olumsuz görüşler geliştirmişlerdir. Bu kapsamda olumlu durumlar ve olumsuz durumlar şeklinde iki tema oluşturulmuştur.

Tablo 1: Öğretim Elemanlarının Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Genel Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Olumlu durumlar		
Seçmeli dersler		(K, 1), (E, 2), (K, 7),
Ders saatlerinin azalması		(K, 12), (E, 3)
Fizik, kimya ve biyoloji gibi alan dışı derslerin çıkarılması		(E, 9), (K, 10), (K, 4), (K, 11)
Benzer derslerin birleştirilmesi ve AKTS standartizasyonu		(K, 14), (E, 13), (K, 8), (E, 6)
Farklı bölümlerden ders alabilme.		(K, 5) (E, 15)
Olumsuz durumlar		
Öğretmenlik pratiğinin azaltılması		(K, 8), (E, 15), (K, 7) (E, 6), (E, 3)
Önkoşulun kaldırılması		(K, 14), (K, 4)
Uzmanlaşmayı önleme		(E, 9)
Pilot uygulamanın yapılmaması ve paydaşlardan görüş alınmaması		(E, 2), (K, 12), (K, 11)
Derslerin dönemleri		(E, 13) (K, 10), (K, 5)
Gerekli derslerin çıkartılması		(K, 1), (E, 6), (E, 3), (K, 14), (K, 4)
Derslerin altyapısız belirlenmesi		(K, 12)

Öğretim elemanlarının değişen sınıf öğretmenliği lisans programına yönelik olumlu durumlara verdikleri yanıtlar incelendiğinde en çok seçmeli derslere yönelik görüş belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlik pratiğine dönük derslerin azaltılması da olumsuz olarak belirtilen görüşlerin başında gelmektedir. Her bir koda ilişkin alıntılar ve açıklamalar şu şekildedir:

a. Seçmeli dersler koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanları, 2018 sınıf öğretmenliği lisans programında seçmeli dersler ve ders saatlerinin azaltılmasının önemli değişiklikler olduğunu belirtmektedirler. Görüşler incelendiğinde de bu iki konuda genel olarak olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Seçmeli ders sayısının artması öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine uygun dersleri seçme imkanını da artırmaktadır. Üç öğretim elemanı bu konuda görüş bildirmiş olup öğretim elemanlarının bu konudaki görüşleri şu şekildedir

“Yalnızca, “Seçmeli Dersler” olarak yer alan derslerin, öğrencilerin ve sınıf öğretmenliğinin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilebilmesinin ve bu esnekliğin tanınmasının önceki programa göre daha etkili olabileceğini düşünüyorum. Bu sayede güncel ihtiyaçlar göz önünde tutularak alana özgü dersler öğrencilerin transkriptinde yer alabilir”. “Seçmeli derslerle çeşitli ders ve konulara fırsat verilmesi güzel bir gelişmedir. Ancak uzmanlaşma yerine her şeyi bilen öğretmen anlayışına yöneliktir. Öğrenen öğretmen anlayışına yönelik program hazırlanmalıdır.” “Sınıf öğretmenliği lisans programında seçmeli ders havuzunun artırılması ve standarda bağlanması da programda yapılan ve anlamlı bulduğum önemli güncellemelerden bir diğeri. Önceki programda seçmeli derslerin üniversitelerde bir standardı olmadığından farklı üniversitelerden bu dersleri alarak gelen öğrencilerin (özel öğrenci, yatay geçiş vs.) intibaklarında zaman zaman sıkıntılar yaşanmaktaydı. Bu bağlamda derslerin merkezi bir programla standarda bağlanması olumlu bir gelişme bence. Ayrıca seçmeli ders havuzunun oluşturulması yetkisi üniversitelere bırakıldığında öğretim elemanları kendi ilgi alanlarına göre (öğretmenlik alanına uygun olup olmadığı ya da öğretmen adayına katkı sağlayıp sağlamayacağı dikkate alınmadan) ders açabiliyordu. Bu uygulamayla bu serbestliğin de önüne geçilmiş olur.”

b. Ders saatlerinin azalması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanları ders saatlerinin azaltılmasını olumlu bulmakla birlikte dersin saatinden çok içeriğinin önemli olduğunu belirtmektedir. Bu kapsamda ders saatlerinin azaltılması programın daha hafiflemesinin sağlamaktadır. Ancak azaltılan ders saatlerinin daha çok uygulamaya dönük derslerde olması olumlu bir değişimin olumsuz bir yönü olarak görülebilir. İki öğretim elemanı bu konuda görüş bildirmiştir:

“Ders saatinden ziyade dersin içeriği önemli olduğundan bu değişikliği olumlu buluyorum.”. “Ders saatinin çokluğundan ziyade dersin içeriği önemlidir. Özellikle meslek derslerinin içeriği düzenlenirken bu konunun düşünülmesi gerekir. Çünkü lisans öğrencisi mesleğini, meslek derslerinden edindiği bilgiler doğrultusunda yapacaktır.”

c. Önkoşulun kaldırılması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

İki öğretim elemanı ön koşul derslerin kaldırılmasının olumsuz olduğuna yönelik görüş belirtmektedir. Öğretmenlik uygulaması gibi tüm öğretim derslerini aldıktan sonra uygulamalı olarak öğretmenlik yapılan bir dersin öğretim derslerini almadan seçilebilmesi olumsuz durumlar doğurabileceği düşünülmelidir. Özellikle sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemleri ve ölçme ve değerlendirme gibi derslerin alınmadan öğretmenlik uygulaması dersinin alınması uygulamada büyük sorunlar yaratabilir. Öğretim elemanlarının konu hakkındaki görüşleri şunlardır:

“Özellikle danışmanlık yaparken karşılaştığım bir durum bu. Eski program da aynıydı bence. Not ortalaması yüksek olan öğrencilerin üstten ders almaları, not ortalaması düşük olan öğrencilerin de 1.80 ortalamayı tutturabilmek için kaldıkları derslerdeki kredi açıklarını bir sonraki dönemin dersleriyle kapatmak anlayışı ve bunun öğrencilere hak olarak verilmesi, otomatik olarak ön koşul ders olayını maalesef kaldırıyor. Çünkü öğrenci itiraz edebiliyor. Örneğin eski programda Müzik dersini geçemeyen bir öğrenciye bir sonraki dönem Müzik Öğretimi dersi vermek çok da anlamlı olmuyor. Ama kredisi eksik kalıyor, almak hakkım hocam diyor vb. alıyor. Bence ilgili yönetmeliklerin değişmesi ve bu şartı kesinleştirmeleri gerekiyor”. “Ön şart konulmaması dersler arasında aşamalı ve birbirini tamamlayan mantıksal bir bağın olmadığını ya da bulunmamasını getirmektedir. Program mantığına uymayan bir düzenlemedir.”

d. Fizik, kimya, edebiyat ve biyoloji gibi alan dışı derslerin çıkarılması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Sınıf öğretmenliği lisansı ilkökul öğretmeni yetiştirmek amacı ile uygulamaya koyulan bir programdır. İlkokul öğretmenlerinin birçok derse girmesi nedeni ile farklı alanlardan dersler lisans içeriğinde yer almaktadır. Ancak lisans programında fizik, kimya ve biyoloji gibi alan dışı derslerin yer alması programın yapısal hatalarından biri olarak görülmekteydi. Güncellenen programda bu dersler müfredattan çıkarılmıştır. Bu değişikliği olumlu olarak gören dört öğretim elemanının görüşleri şunlardır:

“Bu derslerin fen bilgisi ve sosyal bilgiler gibi öğretmenlik alanları için gerekli olan altyapıyı sunmasına önemli katkıları olmasına rağmen sınıf öğretmenliği alanı için değerlendirildiğinde öğretmen adaylarına genel kültür bilgisi sunmanın pek ötesine gitmediğini düşünmekteyim. Bu nedenle programdan bu derslerin kaldırılmasını programın hafifletilmesi adına olumlu bir gelişme olarak görüyorum”. “Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı dersinin kaldırılmasını uygun buluyorum”. “Fizik, kimya ve biyoloji derslerinin temel fen bilimleri olarak düzenlenmesi olumludur. Bir dönem 3 saat ise yeterlidir.”, “Genel kimya, genel fizik gibi alan dışı derslerin kaldırılması uygun bir değişikliktir.”

e. Benzer derslerin birleştirilmesi ve AKTS standartizasyonu koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Benzer içeriğe sahip derslerin tek bir ders çatısı altında birleştirilmesi, farklı bölümlerden ders seçilebilmesi ve AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) standartizasyonu da gelen diğer görüşlerdendir. Özellikle tüm eğitim fakültelerinde AKTS'lerin eşitlenmesi ile fakülteler arasında yapılan yatay/dikey geçişlerde ve yaz okullarında (başka fakültede alınan derse eşdeğerlik verilmesi) yaşanan sorunların önüne geçebilecektir. Ayrıca farklı bölümlerden ders alabilme esnekliği de öğretmen adayının farklı branşları görebilmesinin önünü açacaktır. Dört öğretim elemanı bu konuda görüş belirtmiştir. Benzer derslerin birleştirilmesine yönelik bir öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

“Temel matematik 1+temel matematik 2= ilkökulda temel matematik, bilgisayar 1+ bilgisayar 2=bilişim teknolojileri, fen ve teknoloji öğretimi 1+ fen ve teknoloji öğretimi 2= ilkökulda temel fen bilimleri, özel eğitim+ ilköğretimde kaynaştırma= özel eğitim ve kaynaştırma. Bu derslerin içeriklerine bakıldığında birbiriyle oldukça yakın ilişkili olduğu ve her bir ders için bir dönem ayrılmasının gereksiz olduğu kanaatindeyim. Bu bağlamda bu derslerin birleştirilmesi programda olumlu bulduğum önemli gelişmeler arasındadır”. “Temel matematik I ve II'nin ilkökulda temel matematik olarak tek derse indirilip içeriğinin ilkökul programına göre düzenlenmesi yine olumludur. Bir dönem 3 saat ise yeterlidir”. “Önceki programda farklı üniversitelerden gelen öğrencilerin aldıkları derslerin intibaklarının yapılmasında AKTS/krediler dikkate alınıyordu, bu uygulama çoğu öğrencinin diğer üniversitede o dersi almış olmasına rağmen yalnızca AKTS/kredisi yeterli olmadığı için o dersi geçiş yaptığı üniversitede yeniden almasına neden olmaktaydı. Bu bağlamda AKTS'lerde standartlaştırma da intibakların yapımında kolaylık sağlayacaktır”. “AKTS'ler önceden belirlenmiş olması ise program ve uygulama mantığı ile olumlu bir yön. Çünkü daha önce derslerin AKTS'leri üniversitelerin inisiyatifi ile yapılıyordu ve bir üniversitede bir ders bir 3 AKTS iken bir başka üniversitede 5 AKTS oluyordu bu durum da yatay geçişlerde ve benzeri durumlarda sorun yaratıyordu.”

f. Farklı bölümlerden ders alabilme koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

2018 öncesi sınıf öğretmenliği lisans programında son sınıfta seçmeli dersler yer almakla birlikte bu dersler sınıf öğretmenliği müfredatında bulunan dersler idi. Güncellenen müfredat ile adayların farklı branşlarda seçmeli ders alabilmeleri mümkün kılınmıştır. Bu kapsamda adayların farklı dersleri görmeleri hem ilgi alanlarını keşfetmelerine hem de ilgi duydukları konularda derinlemesine bilgi edinebilmesine yol açmaktadır. İki öğretim elemanının bu konudaki görüşleri şunlardır:

“Genel kültür derslerini olumlu buluyorum. Ayrıca, dersleri farklı bölümlerle birlikte alabilmelerini olumlu görüyorum.”. “Başka bölümlerden ders alabilme özelliği uygun bir gelişmedir. Bu sayede farklı bölümler ve farklı branşlar öğretmen adayı tarafından tanınmış olacaktır.”

g. Öğretmenlik pratiğinin azaltılması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanlarının programın olumsuz noktalarına yönelik görüşlerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunun okul deneyimi dersinin kaldırılmasının ve derslerin pratikten uzaklaşmasını olumsuz olarak nitelendirmektedir. Okul deneyimi dersi öğretmen adayının gerek öğrencileri gerekse öğretmenleri gözleyebildiği ve öğretmenlik uygulamasına hazırlandığı bir ders olarak nitelendirilebilir. Bu kapsamda okul deneyimi dersinin kaldırılması olumsuz bir gelişme olarak gösterilebilir. Ayrıca öğretim derslerinin uygulama ağırlıklı olması gerekirken teorik temelli olarak yapılandırılması öğretim elemanları tarafından olumsuz olarak görülmektedir. Beş öğretim elemanının derslerin pratikten uzaklaşmasına ilişkin şu görüşleri öne sürmektedir:

“2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında teorik dersler ağırlıklıdır. Programda verilen 26 alan dersinden 25’inin teorik dersler olduğu hiç uygulama verilmediği görülmektedir. Sadece 1 alan dersinde 2 saat uygulamaya verilmiştir. Örneğin ilkokulda temel matematik, ilkokulda temel fen bilimleri, çevre eğitimi, ilk okuma yazma öğretimi, Türkçe öğretimi, hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi, matematik öğretimi 1 ve 2, fen öğretimi, gibi derslerde uygulamaya yer verilmemiştir. Bunun yanında sınıf öğretmeni adayları için çok gerekli olan meslek bilgisi derslerinin sayısı 22’dir. Meslek bilgisi derslerinden 2’si öğretmenlik uygulaması 1 ve 2 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulaması derslerinde uygulama için 12 saat verilmiştir. Genel kültür dersleri olarak Yabancı dil, Türk dili, Atatürk ilke ve inkılap tarihi, bilişim teknolojileri ve seçmeli olmak üzere 12 ders belirlenmiştir. Bunların 11’i teorik 1’i uygulamalı derstir. Sonuç olarak sınıf öğretmenliği lisans programında toplam 60 ders belirlenmiş, bunların sadece 4’ünde uygulamaya yer verilmiş, 56 dersin içeriği ise teorik olarak hazırlanmıştır. Önceki programın üçte ikisi teorik iken bu programın % 94’ü yani neredeyse tamamına yakını teorik olarak belirlenmiştir.”. “Bunun yanı sıra staj (okul uygulamaları) derslerinin tüm dönemlere yayılmasını beklerken bu sayının daha da azaltılması uygun değil. Eğitim Fakültelerinin uygulama alanının daraltılması, 2023 vizyonu hedefleri için tezat bir durum oluşturmaktadır.”. “Okul deneyimi dersi öğretmen adayının mesleğe ilişkin temel bilgi ve becerileri edindiği önemli derslerden biridir. Bu dersin programdan kaldırılması programın olumsuz yönlerinin başında yer almaktadır. Öğretmen adayları öğretmen, öğrenci ve okul sistemine ilişkin yaptığı derin gözlemler yoluyla mesleğe ilişkin ilk izlenimlerini bu ders aracılığıyla oluşturmaktadır. Göreve yeni başlayacak öğretmen adaylarının kırsal bölgelere atanmaları ve genellikle müdür yetkili sıfatıyla okulda hem öğretmen hem de müdür görevi üstlenmeleri öğretmen adaylarının okula ilişkin daha fazla deneyim sahibi olmalarını gerektirmektedir. Bu dersin programdan kaldırılması yerine okul yönetimi ve idari işlemler boyutu da eklenerek kapsamının genişletilmesini ve programa yeniden eklenmesini elzem buluyorum,”. “Uygulama derslerinin azlığı olumsuz bir yön. Ayrıca, birçok ders eğitim bilimleri kodlu olmuş. Bence bunlar gereksiz. Ayrıca, bazı öğretim derslerinin içeriği diğer anabilim dalları ve bölümlerle aynı olmuş. Bu da öğretim dersleri için çok doğru değil. Çünkü öğretim derslerinin özelleştirilebilmesi gerekiyor öğretilen programa göre.”, “Uygulama derslerinin azaltılması programın kimyasına aykırı bir düzenleme olmuştur.”

h. Uzmanlaşmayı önleme koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı programın uzmanlaşmayı önlediğini öne sürmektedir. Öğretim elemanı bu konuda şu şekil bir açıklama yapmaktadır: “Seçmeli derslerle çeşitli ders ve konulara fırsat verilmesi güzel bir gelişmedir. Ancak uzmanlaşma yerine her şeyi bilen öğretmen anlayışına yöneliktir. Öğrenen öğretmen anlayışına yönelik program hazırlanmalıdır”. Bu kapsamda programda yer alan derslerin tamamen ilkokul düzeyinde öğretim yapacak bir öğretmenin gereksinim duyduğu derslerden oluşması gerektiği söylenebilir.

i. Pilot uygulamanın yapılmaması ve paydaşlardan görüş alınmaması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bazı öğretim elemanları programın uygulanmadan önce pilot uygulamaya tabi tutulması gerektiğini ve paydaşlardan görüşlerin alınması gerektiğini öne sürmektedir. Her ne kadar YÖK pilot uygulama ile ilgili bir açıklama yapmasa da Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları (2018) raporunda şu ifadeler yer almaktadır “İlgili lisans programından seçilmiş mezunlar, veliler, okul müdürleri, öğretmenler ve öğretim elemanlarıyla görüşmeler yapılmıştır (YÖK, 2018, s. 13)”. Bunun yanı sıra söz konusu raporda paydaşlar ile bilgi alışverişi kapsamında yapılan bilimsel faaliyetlere yer verilmiştir. Bu bilimsel faaliyetler şu şekildedir:

- İlk olarak 29 Eylül 2016 tarihinde Milli Eğitim Bakanı Sayın İsmet Yılmaz’ın da katılımlarıyla, Eğitim/Eğitim Bilimleri Dekan ve dekan yardımcılılarıyla fakülte-okul iş birliği, eğitimin niteliğinin ve eğitim kurumlarının kalitesinin artırılması ve Türkiye için yüksek nitelikli öğretmen yetiştirme hedefi üzerine bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

• Program güncellenen ilk çalışmayı, 6-8 Ekim 2016 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi'nin ev sahipliğinde, eğitim/egitim bilimleri fakültelerinin öğretim üeleriyle İl Millî Eğitim Müdürlüğünden öğretmenlerin ve öğretmen aday öğrencilerin katılımıyla “Öğretmen Yetiştirmede Değişim ve Dönüşümler Ulusal Çalıştayı” adı altında yapılmıştır. Bu çalıştayda ağırlıklı olarak ilköğretim ve ortaokullara öğretmen yetiştiren programlar üzerinde durulmuştur.

• 17-18 Mart 2017 tarihlerinde Ankara'daki üç üniversitede (ODTÜ, Hacettepe, Ankara) öğretim üelerinin, öğretmenlerin, Millî Eğitim Bakanlığı ve ÖSYM'den uzmanların katıldığı, öğretmen yetiştirme programlarıyla ilgili 25 başlıkta çalıştaylar gerçekleştirilmiştir.

• Bu çalıştaylar sonucunda ortaya çıkan taslak programlar, 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (20-23 Nisan 2017) ve 6. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda (4-6 Mayıs 2017) tartışmaya sunulmuş, eleştiri ve öneriler alınmıştır.

• 20-21 Mayıs 2017 tarihlerinde Anadolu Üniversitesi'nin ev sahipliğinde eğitim/egitim bilimleri fakültelerinin lisans programlarının güncellenmesiyle ilgili nihai çalıştaylar yapılmıştır. Bu çalıştaylarda gelen öneri ve eleştiriler doğrultusunda program güncelleme süreçlerinde ortaya çıkan çekirdek taslak programlar olgunlaştırılmıştır.

• 6 Ekim 2017 tarihinde YÖK'te eğitim/egitim bilimleri fakültelerinden öğretim üelerinin katılımıyla öğretmen yetiştirmede üniversite/fakülte-okul iş birliğinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin mesleki gelişiminin sağlanmasına yönelik bir çalıştay düzenlenmiştir.

• 20 Ekim 2017 tarihinde yine YÖK'te eğitim/egitim bilimleri fakültelerinden öğretim üelerinin katılımıyla öğretmen yetiştirme sürecinde üniversite/fakülte ve okul iş birliğinin ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanmasına yönelik olarak mevcut sorunların ve çözüm önerilerinin tartışıldığı “Eğitimde Kalite İçin Etkili Öğretmenlik Eğitimi” başlıklı bir çalıştay düzenlenmiştir.

• 14 Aralık 2017 tarihinde YÖK'te Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültesi lisans programlarında yer alan öğretmenlik meslek dersleri, okullardaki öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili olarak MEB ve öğretmen yetiştiren kurumlardan gelen taleplerinin görüşüldüğü Öğretmen Yetiştirme Çalışma Grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

• 26 Aralık 2017 tarihinde, YÖK Başkanı Sayın Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç ve Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Doç. Dr. Yusuf Tekin'in de katılımıyla, Eğitim/Eğitim Bilimleri Dekanlarıyla nitelikli öğretmen yetiştirmede fakülte-okul iş birliğinin rolü ve önemi, öğretmen yetiştirme programlarında kalite ve akreditasyon, kapsayıcı eğitim ve öğretmenlik konularının gündeme alındığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

• 29 Aralık 2017 tarihinde Okul-Kurum Deneyimi, Okullarda-Kurumlarda Gözlem, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin içeriği ve MEB'e bağlı okullardaki uygulamalarla ilgili yönergeye ilişkin bazı konuların ve sorunların görüşüldüğü Öğretmen Yetiştirme Çalışma Grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

• 13-14 Şubat 2018 tarihlerinde, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapılacak uygulamalarla ilgili Yönergenin güncellenmesine yönelik olarak Millî Eğitim Bakanlığı yöneticileri ve eğitim/egitim bilimleri fakültelerinden öğretim üelerinin katıldığı bir çalıştay düzenlenmiştir. Uygulama öğrencilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamalarına İlişkin Yönerge güncellenmiştir.

• 16 Mart 2018'de YÖK'te Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ile Eğitim/Eğitim Bilimleri fakültelerinden öğretim üelerinin katıldığı bir çalıştay yapılmış; öğretmenlik uygulamalarıyla ilgili Fakülte-Okul İş birliği kitabı güncellenmiştir.

Bu kapsamda söz konusu bilimsel faaliyetlere bakıldığında paydaşlardan görüş alındığı görülmektedir.

Öğretim elemanlarından ikisi konu hakkında şu görüşleri belirtmiştir:

“Pilot uygulama yapılmadan uygulanmaya başlaması olumsuz bir durumdur.”, “Program hazırlanırken sanki gizli tutulmuş gibi. Kabul edilmeden önce sınıf öğretmenliği akademisyenleri, öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerine açılmalıydı. Çünkü önemli yanlışlıklar ve eksikler var. Programın sürekli değişim olmayacağı göz önüne alınarak titizlikle yapılsaydı geliştirme çalışmaları iyi olurdu.”

j. Derslerin dönemleri koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim programında yer alan dersler belirli bilgi ve beceriye göre dönemlere ayrılmaktadır. Basitten karmaşığa ilkesi ile ilerleyen programda bazı dersler temel teşkil ettiğinden söz konusu derslerin verilmesi diğer derslere ön ayak olacaktır. Güncellenen program ile bazı derslerin dönemleri değişmiştir. Üç öğretim elemanı bu konuda görüş bildirmiştir. Söz konusu görüşler şunlardır:

“Öğretim derslerinin 2. Sınıfa alınması (teorik alt yapı olmadan öğretim derslerinin uygulanması çok zor olacaktır)”, “İlk Okuma ve Yazma Öğretimi dersi 3. Sınıf ilk döneminde olmalıydı. Zira bu ders öğrencinin acemiliğini atıp öğretmenliğe yaklaşılmalı. Sınıfta verilse daha yararlı olurdu.”, “Öğretim ilke ve yöntemleri (ÖİY) dersi 2. sınıf ilk dönem, Türk eğitim tarihi ise 2. sınıf 2. dönem olsa daha yararlı olurdu. Özellikle “ÖİY” dersi birçok öğretim dersine temel teşkil etmektedir. Bu ders diğer branşlarda 2. döneme kaydırılıp sınıf eğitiminde ilk dönemde olmalıydı.”

k. Gerekli derslerin çıkartılması koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Programa yönelik olumsuz eleştirilerden birisi de programdan çıkarılan derslere yöneliktir. Beş öğretim elemanı bu konuda görüş belirtmiştir. Bu konuya yönelik öğretim elemanlarının görüşleri şu şekildedir:

“1. Sınıfta yer alan ve öğretmen adayının kendini ifade etmesini sağlamada önemli katkısı olan Türkçe 1 yazılı anlatım ve Türkçe 2 sözlü Anlatım derslerinin programdan kaldırılması. Bu dersler özellikle sınıf öğretmeni adayları için programın bel kemiğini oluşturacak dersler arasındaydı. Programdan bu derslerin kaldırılması olumsuz gelişmelerden biridir”, “Müzik, sanat eğitimi ve güzel yazı teknikleri dersleri programdan çıkarılmıştır. Bu dersler sınıf öğretmeni adayının temel sanat ve estetik bilgi ve becerilerinin gelişimine önemli katkı sağlayan dersler arasındaydı. İlkokul öğrencilerine yazma öğretimini gerçekleştirecek bir sınıf öğretmeni adayının öncelikle kendisinin güzel yazı yazması beklenmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının yazmaya ilişkin bilgi, beceri ve tutumlar kazanmasını sağlayan güzel yazı teknikleri dersinin de programdan kaldırılması olumsuz gelişmelerden biridir”. “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması Türkiye'nin önemli eğitim gerçeklerinden biridir ve bu uygulamanın ülkenin fiziki şartları değiştirilmedikçe uygulamadan kaldırılması da beklenmemelidir. Öğretmen adaylarının çoğunun mezun olduktan sonra atanacağı bölgelerin birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullar olduğu unutulmamalıdır. Sınıf öğretmenliği lisans programından birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin kaldırılması, öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra okyanusun ortasına kılavuzsuz bir biçimde bırakılmasına benzetilmektedir. Bu kadar önemli bir dersin ders saatlerinin ve uygulama örneklerinin artırılması, hatta öğretmenlik uygulaması dersinin bir döneminin birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapılan okullarda uygulanması beklenirken, bunun aksi bir uygulamayla bu dersin programdan çıkarılması can acıtıcı bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu derse alternatif olarak seçmeli ders şeklinde programa konulan “ilkokulda alternatif eğitim uygulamaları” adlı dersin kapsamı, içeriği ve süresi zenginleştirilerek yeniden programa zorunlu ders olarak eklenmesi gerekmektedir”. “Erken çocukluk eğitimi dersi öğretmen adaylarının ilkökul

öğrencilerinin bilişsel, fiziksel ve psikomotor özelliklerine ilişkin temel bilgileri edindiği önemli derslerden biridir. Özellikle okula başlama yaşının 4+4+4 eğitim sistemiyle düşürülmesi bu dersin önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Ancak 2018 yılında yapılan güncellemeyle bu dersin sınıf öğretmenliği lisans programından kaldırılması olumsuz gelişmelerden bir diğeri şeklinde karşımıza çıkmaktadır. “Trafik ve ilkyardım dersinin sınıf öğretmenliği lisans programından çıkarılması olumsuz gördüğüm önemli bir diğer değişimdir. Bu ders özellikle kırsal kesimde görev yapan öğretmenler için ilkyardım kurallarını uygulama bağlamında öğretmen adaylarının önemli bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayan derslerden biriydi, programa yeniden eklenmesi gerektiği kanaatindeyim”. “Okul deneyimi dersi öğretmen adayının mesleğe ilişkin temel bilgi ve becerileri edindiği önemli derslerden biridir. Bu dersin programdan kaldırılması programın olumsuz yönlerinin başında yer almaktadır. Öğretmen adayları öğretmen, öğrenci ve okul sistemine ilişkin yaptığı derin gözlemler yoluyla mesleğe ilişkin ilk izlenimlerini bu ders aracılığıyla oluşturmaktadır. Göreve yeni başlayacak öğretmen adaylarının kırsal bölgelere atanmaları ve genellikle müdür yetkili sıfatıyla okulda hem öğretmen hem de müdür görevi üstlenmeleri öğretmen adaylarının okula ilişkin daha fazla deneyim sahibi olmalarını gerektirmektedir. Bu dersin programdan kaldırılması yerine okul yönetimi ve idari işlemler boyutu da eklenerek kapsamının genişletilmesini ve programa yeniden eklenmesini elzem buluyorum”. “Çocuk edebiyatı seçmeli olmuş. Halbuki bu ders sınıf öğretmenliği için ana derslerden biridir”. “Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım dersinin 4 saatten 2 saate indirilip adının da Öğretim Teknolojileri yapılarak, içeriğinin tamamen teknolojik yazılımları tanımaya ayrılması bu dersin bilimsel tanımının yeterince anlaşılmadığı düşündürmektedir. Bu ders diğer öğretim derslerinin işlenişine hazırlık gibi düşünülüp korunması gerekirdi”. “Coğrafya grubu derslerinin çok az olduğunu düşünüyorum. Seçmelilerde ise yine coğrafya dersi yok. Mevcut Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği dersi ise haftada 2 saat ve yetersiz kalacaktır”. “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim devam etmeliydi. Yerine getirilen “seçmeli ilkökulda alternatif eğitim uygulamaları dersinin” açılmaması durumunda öğrenciler için sıkıntılı bir durum oluşur.”

1. Derslerin dönemleri koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Derslerin altyapısız hazırlanması şeklindeki olumsuz eleştiri de önemli bir noktaya parmak basmaktadır. Seçmeli derslerin birçoğunun mevcut eğitim fakültesi öğretim elemanları tarafından (uzmanlık alanları olmaması nedeniyle) verilebilmesi mümkün görülememektedir. Bu konuda bir öğretim elemanı şu açıklamayı getirmektedir: “İlkokulda yabancı dil öğretimi” dersi için alt yapı her eğitim fakültesinde mümkün görünmemektedir. Zira yabancı dil branşı olmayan fakültelerde bu ders içeriğine uygun işlenemeyecektir. Seçmeli derslerin birçoğu halihazırda eğitim fakültelerinde istihdam edilen öğretim elemanlarının alan uzmanlığına uygun dersler değildir. Bu derslerin verimsiz geçeceğini düşünüyorum. Bunun için önce alan uzmanı yetiştirme yoluna gidilmeliydi.”

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “meslek bilgisi ve genel kültür seçmeli derslerini bölüm ayrımı yapmaksızın fakülte dersi olarak seçilebilmesine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık ulu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının büyük çoğunlukla bu değişikliğe olumlu baktıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin kodlar ve alıntılar Tablo 2’de gösterilmiştir. Seçmeli derslerin fakülte dersi olarak seçilebilmesine yönelik öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alındığında genel olarak bu durumu “öğretim elemanı”, “öğrenci” ve “sistem” üzerinden yorumladıkları belirlenmiş olup temalar bu şekilde isimlendirilmiştir.

Tablo 2: Öğretim Elemanlarının Meslek Bilgisi Ve Genel Kültür Seçmeli Derslerini Bölüm Ayrımı Yapmaksızın Fakülte Dersi Olarak Seçilebilmesine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Öğretim elemanı	Öğrenci ihtiyacı karşılanamaz.	(K, 7), (K, 14) (K, 11)
	Farklı branşların ortak potada eritilememesi.	(E, 13), (E, 3), (K, 5) (E, 9), (K, 4)
	Farklı dilden konuşan öğrenciler.	(K, 12) (E, 6), (K, 1),
Sistem	Farklı branşlar ortak potada erir.	(K, 10),
	Disiplinler arası uygulamaya uygunluk	(E, 2), (K, 8), (E, 15)

Öğretim elemanları Meslek Bilgisi ve Genel Kültür seçmeli derslerini bölüm ayrımı yapmaksızın fakülte dersi olarak seçilebilmesine ilişkin görüşlerine bakıldığında ortak bir paydada buluşamadıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarının bir kısmı farklı branşlardan gelen öğrencilerin aynı sınıfta aynı dersi almasının çok zor olduğunu bunun öğretim elemanı içinde sorun oluşturabileceğini öne sürmektedirler. Özellikle dersin ağırlık düzeyinin ayarlanmasının zor olacağı düşünülmektedir. Farklı dil konuşan öğrencilerin benzer bir dersi almasının ders içinde ve uygulanmasında ciddi sorunlar yaratabilir. Bunun tersi olarak da bazı öğretim elemanları ise disiplinler arası anlayışa uygun olan bu düzenlemeyi beğenmektedirler. Farklı branş ve seviyedeki öğrencilerin ortak ders almaları sonucu birbirlerinden farklı becerileri de öğrenebilecekleri düşünülmektedir. Düzenlemenin uygun olmadığına yönelik görüş bildiren öğretim elemanlarının öne çıkan düşünceleri şu şekildedir:

a. Öğrenci ihtiyacı karşılanamaz koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim programları hazırlanırken öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken bilgi ve beceriler göz önüne alınmalıdır. Bu kapsamda fakültede yer alan farklı branşlar için ortak bir ders belirlenmesi zor bir süreçtir. Tüm branşların bilgi ve beceri düzeyleri farklı olduğundan açılacak olan dersin içeriği ve zorluğunu her bir branş için ayarlamak zor bir süreçtir. Bu kapsamda verilecek olan ders hiçbir branşa yönelik olamayacak ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olacaktır. İki öğretim elemanı bu konuda görüş bildirmiştir. Bu konuda öğretim elemanlarının görüşleri şunlardır:

“Bu durum, öncelikle öğrenciler ve sonrasında derse giren öğretim elemanları tarafından sıkıntı oluşturabilecektir. Dersler, her bölümün ihtiyacına uygun açılmalıdır. Ayrıca öğrenciler kendi alanı ne ise o bölümün dersini seçerse kendi mesleği için yararlı olacaktır. Özellikle kredi sayısı yetersiz kalan Sınıf öğretmenliği dışındaki hatta öğretmenlik dışındaki herhangi bir bölümde okuyan öğrenciler, Eğitim fakültelerindeki derslerin daha kolay olacağı öngörüsünden hareketle seçmeli dersleri tercih etmeye başlayacaklardır. Bunun örneği, önceki programlarda ortak derslerde yaşandı. Fizik Tedavi bölümünde okuyan öğrenciler kolay olur diye kendisiyle hiç alakası olmayan dersler seçmek için gelebiliyor. Bu durum derse giren öğretim elemanının derste yapmak istedikleri etkinlikleri kısıtlıyor ve aynı dilden konuşmayan çok çeşitli öğrenci topluluğuna ders anlatmaya mecbur bırakıyor. Sonuçta öğrenci de bir şey öğrenemediği ve ilgi duymadığı için meslek bilgisi ve genel kültür seçmeli derslerini, yalnızca transkriptinde yer tutsun diye alacaktır.”

“Doğru bulmuyorum. Fakülte dersi gibi bir ders içeriği olmamalı, her bölümün ve öğrencinin kendine has öz yeterlilik becerileri var”. “Bölüm ayrımı yapmadan ders seçilmesi bana göre doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü her bölüm kendi içinde bir bilimsel disiplin alanını ifade etmektedir. Tüm disiplinleri kapsayacak seçmeli dersleri açmak kolay değildir.”

b. Farklı branşların ortak potada eritilememesi koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Eğitim fakültelerinde her bir branşın sahip olduğu bilgi ve beceri düzeyleri farklıdır. Özellikle sayısal ve sözel bölümlerin gerek öğrenme tarzları gerekse hazır bulunuşlukları farklıdır. Bu kapsamda ders içeriklerini her türlü öğrenciye göre belirlemek çok zor bir uğraştır. Gerek dersin öğretim süreci gerekse ölçme ve değerlendirme süreçleri farklı bilgi ve beceriye sahip öğrencilere göre hazırlanabilmesi çok zor olacaktır. Bu konuda 5 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. Bir öğretim elemanının konuya ilişkin görüşü şu şekildedir.

“Bazı derslerin bölüm ayrımı yapmaksızın fakülte dersi olarak seçmesi, kesinlikle yanlış bulduğum bir uygulama. Ders içeriği aynı olsa da her bölümde dersin işlenişinde bazı farklılıklar olması gerekmektedir. Yeni uygulamada bir sınıfta altı yedi farklı bölümden öğrenci var ve bu sayı da bazı bölümlerde yığılma olmakta. Dersi kime göre örneklendirmek gerek? Derste örneği hangi bölüme öre vermek gerek? Bu sorular düşünülmeden yapılmış bir düzenleme. Anlaşılan program yapanlar bu derslere girmemişler ve daha da kötüsü girenlere sormamışlar. Çünkü sınıfta farklı bölümler olduğunda öğrencileri güdülemek ve bölümler ile ilgili örnekler bulmak çok zor.”

c. Farklı dilden konuşan öğrenciler koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Farklı branşların ortak potada eritilmesi süreci öğretim elemanları ile ilgili olup farklı dilden konuşan öğrencilerin bir arada ders almaları da öğrenci boyutunda bir takım sorunlara yol açabilecektir. Bu kapsamda farklı ilgi ve alakalara sahip öğrencilerin ortak bir hedef yolunda ilerlemeleri birçok sıkıntıya yol açabilir. Üç öğretim elemanı bu konuda görüş belirtmiştir. Bir öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

“Bazı derslerin bölüm ayrımı yapmaksızın fakülte dersi olarak seçmesi, kesinlikle yanlış bulduğum bir uygulama. Ders içeriği aynı olsa da her bölümde dersin işlenişinde bazı farklılıklar olması gerekmektedir. Yeni uygulamada bir sınıfta altı yedi farklı bölümden öğrenci var ve bu sayı da bazı bölümlerde yığılma olmakta. Dersi kime göre örneklendirmek gerek? Derste örneği hangi bölüme göre vermek gerek? Bu sorular düşünülmeden yapılmış bir düzenleme. Anlaşılan program yapanlar bu derslere girmemişler ve daha da kötüsü girenlere sormamışlar. Çünkü sınıfta farklı bölümler olduğunda öğrencileri güdülemek ve bölümler ile ilgili örnekler bulmak çok zor.”

d. Farklı branşlar ortak potada erir koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı diğer öğretim elemanlarının söylemlerinden farklı bir görüş getirmiştir. Farklı disiplinleri ortak potada eritmenin zor olacağı görüşünün aksine bu oluşumun olumlu yanlarına vurgu yapan öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

“Bu durum, öncelikle öğrenciler ve sonrasında derse giren öğretim elemanları tarafından sıkıntı oluşturabilecektir. Dersler, her bölümün ihtiyacına uygun açılmalıdır. Ayrıca öğrenciler kendi alanı ne ise o bölümün dersini seçerse kendi mesleği için yararlı olacaktır. Özellikle kredi sayısı yetersiz kalan Sınıf Öğretmenliği dışındaki hatta Öğretmenlik dışındaki herhangi bir bölümde okuyan öğrenciler, Eğitim Fakültelerindeki derslerin daha kolay olacağı öngörüsünden hareketle seçmeli dersleri tercih etmeye başlayacaklardır. Bunun örneği, önceki programlarda ortak derslerde yaşandı. Fizik Tedavi bölümünde okuyan öğrenciler kolay olur diye kendisiyle hiç alakası olmayan dersler seçmek için gelebiliyor. Bu durum derse giren öğretim elemanının derste yapmak istedikleri etkinlikleri kısıtlıyor ve aynı dilden konuşmayan çok çeşitli öğrenci topluluğuna ders anlatmaya mecbur bırakıyor. Sonuçta öğrenci de bir şey öğrenemediği ve ilgi duymadığı için Meslek Bilgisi ve Genel Kültür seçmeli derslerini, yalnızca transkriptinde yer tutsun diye alacaktır.”

e. Disiplinler arası uygulamaya uygunluk koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Disiplinler arası anlayış her bir disiplinin kendi içerisinde uzmanlaşması ve birbirleri ile etkileşim içerisinde olarak farklı sentezlere ulaşması amacı taşıması anlamına gelmektedir. Bu

kapsamda farklı disiplinlere ait öğrencilerin bir arada bulunmasının yeni sentezler yaratabileceğini öne süren öğretim elemanları vardır. Bu kapsamda üç öğretim elemanı görüş belirtmiştir:

“Derslerin içeriği göz önüne alındığında bu dersleri farklı branşların almasında bir sakınca yoktur. Ayrıca farklı branşların kaynaşması açısından yararlı da olabilir”. “Olumlu bir yaklaşım, öğrencilerin farklı hoca ve gruplarla karşılaşabilmelerinin yeni bakış açısı kazandıracağını düşünüyorum. Küçük üniversitelerde 4 yıl boyunca aynı sürekli aynı hocalarla derse girmek zorunda olması öğrenci gelişimini olumsuz etkileyebilmekte idi”. “Seçmeli Derslerinde genel çerçevesi çizilmeli, Temel Alan Derslerini destekler nitelikte, ayrıca öğretmen adaylarının, spor, sanat, müzik ve yabancı dil öğretimine yönelik yeni beceriler kazanmalarına sağlayacak içerikte dersler olmalı”.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “sınıf öğretmenliği lisans programından “okul deneyimi” dersinin kaldırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık ulu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının tamamına yakınının okul deneyimi dersinin kaldırılmasına karşı oldukları görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin kodlar ve temalar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğretim Elemanlarının “Okul Deneyimi” Dersinin Kaldırılmasına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Olumlu durumlar	Öğretmenlik uygulaması yeterlidir.	(K, 5)
	Teknik olarak etkili uygulanmamaktadır.	(K, 12)
Olumsuz durumlar	Öğretmenlik aidiyeti kazanılamaz.	(E, 17), (K, 10), (E, 3), (K, 14)
	Programın ana derslerinden birisinin kaldırılması olumsuz bir gelişmedir.	(K, 8), (E, 2) (K, 11),
	Mesleğin temelleri atılamaz.	(K, 7) (E, 13),
	Okul deneyimi dersi artırılmalıdır.	(K, 4) (K, 1), (E, 6), (E, 9)

Okul deneyimi dersi öğretmenlik mesleğinin bir mikro uygulaması olup, adayların öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu görüş geliştirmelerinde ve mesleğe bağlanmalarında önemli bir ders olarak görülmektedir. Bazı öğretim elemanları uygulama sürelerinin genel olarak kısa olduğunu okul deneyimi dersinin kaldırılarak bu sürenin daha da azaltıldığını vurgulamaktadır. Almanya’da uygulama dersinin 8-24 ay arası olduğunu vurgulayan öğretim elemanları bu sürenin bizde de içeriğin yeniden yapılandırılarak artırılması gerektiğini öne sürmektedirler. Bazı öğretim elemanları ise okul deneyimim esasen faydalı olduğunu ancak uygulanan dersin teknik kısmının yetersiz olmasından ötürü faydalı olmadığını dolayısı ile kaldırılmasının olumlu bir gelişme olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmen adaylarının dört yıllık lisans eğitimi boyunca aldıkları teorik eğitimleri uygulamaya dönüştürebilecekleri iki dersten biri olan okul deneyiminin kaldırılması ile adayların okullarda gözlem yapma olanakları ellerinden alınmış olup dördüncü sınıfta herhangi bir gözlem yapmadan doğrudan uygulamaya geçmeleri birçok problemi beraberinde getirecektir. Adayların okul deneyimi dersi ile dersin öğretmeninin izlemeleri süreçte yapılan etkinlikler ve yaşanan sorunlara yönelik alınan önlemleri görmeleri açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda bazı öğretim elemanları okul deneyimi dersinin kaldırılmaması aksine okul deneyimi 2 dersinin de programa eklenmesi gerektiğini öne sürmektedir.

Okul deneyimi dersi sınıf öğretmenliği lisans programının en temel ve öğretmenlik mesleğinin gözleyerek öğrenmeye dayalı bir ders olduğundan bu dersin kaldırılması yakın bir zamanda programa ilişkin tartışmaların tekrardan başlamasına ve programda bu derse yönelik bir güncellemeye gidilebileceğine yönelik bir öngörü oluşturmaktadır. Bazı öğretim elemanları okul deneyimi dersinin programın en stratejik derslerinden birisi olarak görmekte ve kaldırılmasını kesinlikle yanlış bir

uygulama olarak görmekteyiz. Bazı öğretim elemanları okul deneyimi dersinin kaldırılmasını olumlu bir gelişme olarak görmektedir. Bu kapsamda görüş bildiren öğretim elemanları bu dersin sadece gözleme dayalı yapılması ve öğretmenlik uygulaması derslerinin okul deneyimini de kapsamasının kaldırılmasının yerinde bir uygulama olarak görmekteyiz. Öğretim elemanlarının kodlara ilişkin görüşleri şunlardır:

a. Öğretmenlik uygulaması yeterlidir koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanlarının görüşlerine bakıldığında 13 öğretim elemanı bu değişikliğe olumsuz bakarken iki öğretim elemanı okul deneyimi dersinin kaldırılmasını olumlu karşılamaktadır. Öğretmenlik uygulaması dersinin yeterli olacağını ve okul deneyimi dersinin kaldırılmasının olumlu olduğunu düşünen bir öğretim elemanı görüşünü şu şekilde belirtmektedir:

“Okul deneyimi dersinin kaldırılmasını olumlu görüyorum. Çünkü zaten 4. Sınıfta 2 tane staj dersi var. Bu derslerde zaten öğrenci gözlem yapmaktadır.”

b. Teknik olarak etkili uygulanmamaktadır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı okul deneyimi dersinin önemli olduğunu ancak uygulamada yetersiz olduğunu öne sürerek dersin kaldırılmasını uygun bulmaktadır.

“Olumlu buluyorum. Çünkü gözlemlerim bu dersin teorik kısmının ciddi bir şekilde yapılmadığı yönünde idi.”

c. Öğretmenlik aidiyeti kazanılamaz koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Okul deneyimi öğretmen adaylarının öğretmenliği bizzat iş başında gözledikleri bir ders olup uygulama öncesi öğretmenlik aidiyeti kazanmalarını sağlamaktadır. Bu kod kapsamında 4 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. Bir öğretim elemanının konu hakkındaki görüşü şu şekildedir:

“Sınıf öğretmenliğine yeni gelen 1. sınıf öğrencilerine sorduğumda, çoğu “hukuk istiyordum, PDR istiyordum, olmayınca bu bölüm oldu.” şeklinde yanıt veriyorlar. Sınıf öğretmenliği lisans programında eğer ikinci yarıyıl bir gözlem dersi yer alsaydı, böyle düşünen öğrencilerin fikrinin değişebileceğini düşünüyorum. Çünkü çoğu, öğretmenliği yerinde görmemiş, günümüz çocuklarını ve günümüz öğretmenlerini kendi alanlarında gözlemlememiş durumdalar. Öğretmen adayları, bölüm konusunda sürekli tereddüt içinde olmakta ve bu bölüme aidiyet, yapacağı işe gönül vermek vb. konularda çelişkiler yaşamaktadırlar. Oysa ilk iki yıl yarım dönem; sonraki iki yıl her dönem olmak üzere okulda bire bir yer alan öğrenciler, öğretmenlik mesleğini gerçekten neden yapmak istediklerini ya da neden yapmak istemediklerini, yani onlara uygun olmadığını (olduğunu) daha net göreceklerdir. Bu da onların, fakültedeki derslere ilişkin motivasyonlarını artırmada ve yol yakarken yeni bir meslek tercih etmede oldukça etkili olacaktır.”

d. Programın ana derslerinden birisinin kaldırılması olumsuz bir gelişmedir koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Okul deneyimi dersi öğretmenlik uygulaması dersi öncesinde gözlem niteliğinde olup sınıf öğretmenliği programının temel derslerinden biri olarak görülmekteydi. Okul deneyimi dersinin kaldırılmasının programın ana derslerinden biri olması nedeniyle, bu gelişmeyi eleştiren üç öğretim elemanı görüş belirtmiştir. Örnek olarak bir öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

“Okul deneyimi öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğine hazırlanması ve ilk uygulama açısından araç dersi niteliğindedir. Bunun yerine teorik dersler konulmuş uygulama saatleri azaltılmış olmaktadır.” “Çok yanlış buluyorum. Bu ders sınıf öğretmenliği için stratejik bir derstir. Temel Eğitimde staj süresinin uzun olmasını yararlı buluyorum. Aynen devam etmeliydi.” “Okul deneyimi sadece sınıf öğretmenliği değil tüm öğretmenlik branşları için temel derslerden birisidir. Kaldırılması olumsuz bir gelişmedir.”

e. Mesleğin temelleri atılamaz koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Okul deneyimi dersini öğretmenlik mesleğinin nitelikli olarak yapılabilmesi için, öğretmen adayının sahip olması gereken temel becerilerden biri olan "uygulama" becerisinin kazandırılması bakımından önemlidir. Bu kapsamda bu dersin olmaması mesleki temellerde sorunlar yaratabilecektir. Bu kapsamda iki öğretim elemanı bu yönde görüş bildirmiştir. Bir öğretim elemanının görüşü şu şekildedir:

"Okul deneyimi dersi öğretmen adayının mesleğe ilişkin temel bilgi ve becerileri edindiği önemli derslerden biridir. Bu dersin programdan kaldırılması programın olumsuz yönlerinin başında yer almaktadır. Öğretmen adayları öğretmen, öğrenci ve okul sistemine ilişkin yaptığı derin gözlemler yoluyla mesleğe ilişkin ilk izlenimlerini bu ders aracılığıyla oluşturmaktadır. Göreve yeni başlayacak öğretmen adaylarının kırsal bölgelere atanmaları ve genellikle müdür yetkili sıfatıyla okulda hem öğretmen hem de müdür görevi üstlenmeleri öğretmen adaylarının okula ilişkin daha fazla deneyim sahibi olmalarını gerektirmektedir. Bu dersin programdan kaldırılması yerine okul yönetimi ve idari işlemler boyutu da eklenerek kapsamının genişletilmesini ve programa yeniden eklenmesini elzem buluyorum."

f. Okul deneyimi dersi artırılmalıdır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Dört öğretim elemanı okul deneyimi dersinin kaldırılmasının yanlış olduğunu bu dersin programda yer alması gerektiğini hatta ders saatinin artırılması gerektiğini öne sürmektedir. Bu kapsamda öğretim elemanlarının görüşleri şu şekildedir:

"Okul deneyimi dersinin kaldırılmasını desteklemiyorum. Hatta okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri artırılmalıdır." "Okul Deneyimi" dersinin kaldırılmasının nedenini anlayabilmiş değilim. Her çıkan eğitim bilimci uygulama artsın derken okul deneyiminin kaldırılması tamamen keyfi bir karar olarak görünmektedir. Okul deneyimi programda olmalı. Hatta programda her yıl bir kez yer almalı." "Kesinlikle kaldırılmaması gereken bir ders, okul deneyimi ve staj süresi artırılmalı.", "Bazı ülkelerde staj süresi en az bir yıl. Örneğin Almanya'da en az 8 – 24 ay bu da 1 yıl – 3 yıl arası bir süreyi kapsıyor."

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi "sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan ders saatlerinin ve toplam kredinin azaltılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?" şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık ulu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu bu değişikliği olumlu bir düzenleme olarak görmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin kodlar ve alıntılar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğretim Elemanlarının Ders Saatlerinin Azaltılmasına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Olumlu durumlar		
	İçerik önemli olduğundan yerinde bir düzenleme	(E, 15), (E, 2), (E, 6) (E, 9), (K, 8), (K, 4)
	Ders saatinin azaltılması öğrencinin sosyal aktivitelere katılımını artırır.	(K, 11)
Olumsuz durumlar		
	Artırılması gerekirdi.	(K, 14) (E, 3), (K, 7)
	Toptancı değil ders bazlı bakılmalıdır.	(K, 5), (K, 12), (K, 10), (K, 1), (E, 13),

Araştırma kapsamında yeni programda ders saatlerinin azaltılması öğretim elemanlarına sorulmuş ve genel anlamda olumlu dönütler alınmıştır. Öğretim elemanları derslerin ders saatinden ziyade dersin içeriğinin önemli olduğunu, saatlerin azaltılması ile öğrencilerin sosyal aktivitelere daha fazla zaman harcayabilecekleri gibi görüşler bildirmiştir.

a. İçerik önemli olduğundan yerinde bir düzenleme koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu içeriğin önemli olduğunu bu sebeple ders saatlerinin artırılmasının ya da azaltılmasının çok önemli olmadığını öne sürmüştür. Bu kod kapsamında 6 öğretim elemanı görüş bildirmiştir. Toplam ders saatlerinin azaltılmasının önemli olmadığını dersin içeriğinin önemli olduğunun ön planda olması gerektiğini düşünen öğretim elemanlarından gelen görüşlere örnek olarak şunlar verilebilir:

“Ders saatinin çokluğundan ziyade dersin içeriği önemlidir. Özellikle meslek derslerinin içeriği düzenlenirken bu konunun düşünülmesi gerekir. Çünkü lisans öğrencisi mesleğini, meslek derslerinden edindiği bilgiler doğrultusunda yapacaktır”. Bir diğer öğretim elemanı ise ders saatlerinin azaltılmasının özellikle uygulama derslerini olumsuz etkilediğini şu şekilde ifade etmiştir. *“İlk bakışta teorik derslerin saati azaltılmış gibi gözükmektedir. Ancak durum farklıdır. Sınıf öğretmenliği lisans programında toplam 60 ders vardır. Bunların sadece 4’ünde uygulamaya yer verilmiş, 56 dersin içeriği ise teorik hazırlanmıştır. Önceki programın üçte ikisi teorik iken bu programın % 94’ü yani neredeyse tamamına yakını teorik olarak belirlenmiştir. Kısaca saat azaltılmış bununla birlikte uygulama dersleri de azaltılmıştır. Beceri geliştirme açısından bu durum sorun olacaktır”.* *“Ders içerikleri gerçekten nitelikli ise kredi sayılarının çok önemli olmadığını düşünüyorum.”* *“Ders saatinden ziyade dersin içeriği önemli olduğundan bu değişikliği olumlu buluyorum.”* *“Ders saatinin çokluğundan ziyade dersin içeriği önemlidir. Özellikle meslek derslerinin içeriği düzenlenirken bu konunun düşünülmesi gerekir. Çünkü lisans öğrencisi mesleğini, meslek derslerinden edindiği bilgiler doğrultusunda yapacaktır.”*, *“Bence olumlu ders saatini artırmak değil, içeriği iyi belirlemek ve uygulamayı artırmak önemli. Çoğu gelişmiş ülkede bu süre 128 saat (Michigan State Üniversitesi). Ancak bu sürenin dışında en az bir eğitim öğretim yılı staj sorunluluğu var.”*

b. Ders saatinin azaltılması öğrencinin sosyal aktivitelere katılımını artırır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı ders saatlerinin çok olmasının öğrencilerin sosyal hayatlarını olumsuz etkilediğini öne sürerek bu değişikliğin yerinde olduğunu belirtmektedir. Bu kapsamda şu şekil bir açıklama yapmaktadır: *“Gayet uygun olmuş. Çünkü ders saatlerinin çok olması, öğrenciye üniversitede ders dışında kendini geliştirme fırsatı tanımıyordu.”*

c. Artırılması gerekirdi koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Üç öğretim elemanı mevcut programın ders saatinin yetersiz olduğunu ve daha nitelikli bir çıktı için müfredattaki ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmektedir. Bu kod kapsamında üç öğretim elemanı görüş bildirmiş olup gelen görüşlerden bazıları şunlardır:

“İlk bakışta teorik derslerin saati azaltılmış gibi gözükmektedir. Ancak durum farklıdır. Sınıf öğretmenliği lisans programında toplam 60 ders vardır. Bunların sadece 4’ünde uygulamaya yer verilmiş, 56 dersin içeriği ise teorik hazırlanmıştır. Önceki programın üçte ikisi teorik iken bu programın % 94’ü yani neredeyse tamamına yakını teorik olarak belirlenmiştir. Kısaca saat azaltılmış bununla birlikte uygulama dersleri de azaltılmıştır. Beceri geliştirme açısından bu durum sorun olacaktır.”, *“Programda ders saatlerinin azaltılması yerine bazı derslerin (Türkçe öğretimi, ilkokuma yazma öğretimi, vs) saatlerinin artırılarak uygulama boyutunun da eklenmesi gerektiği kanaatindeyim. İlkokul bireyin tüm hayatının temelini oluşturduğundan bu dönemin sağlam temellere oturtulması gerekmektedir. Bu bağlamda çocuğun tüm yaşamını biçimlendiren en önemli dersler olan ilkokuma yazma öğretimi ve Türkçe öğretimi gibi dersler için sınıf öğretmenliği lisans programında ayrılan süreyi yetersiz bulmaktayım. Derste Türkçe dil becerilerinden yalnızca okuma ve yazma becerisinin öğretimine ağırlık vererek bu dersleri yürütmeye çalışmaktayız, oysa dinleme ve konuşma becerileri de bu dönem öğrencileri için oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve teknikler de bu derslerde çok yüzeysel olarak işlenmekte, yalnızca kuramsal bilgi verilip geçilmektedir. Oysa bu*

dersler ilkökul Türkçe öğretim programının tanıtılmasından, kullanılan yöntem ve tekniklerin tanıtılması ve uygulanmasına, tüm dil becerilerine ait ölçme ve değerlendirme boyutuna kadar derin bir biçimde işlenmesi gereken derslerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenliği lisans programından bazı derslerin çıkarılması olumlu bir gelişme olarak görülürken, oluşan bu boşluğu olumlu bir biçimde diğer derslere ekleyerek derslerin kapsamlarının zenginleştirilmesi programın etkililiğini ve işlevselliğini daha fazla artıracaktır. “, “Uygulama düşürüldüğü halde ders saatinin azalması iyi bir orantı olmadı. Bu nedenle olumlu olmayabilir.”

d. Toptancı değil ders bazlı bakılmalıdır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir kısım öğretim elemanı ise (5 kişi) toptancı bir ders saati azaltılmasına karşı çıkmakta ve belirli uygulama derslerinin ders saatinin artırılması gerektiğine yönelik görüş bildirmişlerdir. Bir öğretim elemanı bu durumu şu şekilde belirtmektedir:

“Programda ders saatlerinin azaltılması yerine bazı derslerin (Türkçe öğretimi, ilkökuma yazma öğretimi, vs) saatlerinin artırılarak uygulama boyutunun da eklenmesi gerektiği kanaatindeyim. İlkokul bireyin tüm hayatının temelini oluşturduğundan bu dönemin sağlam temellere oturtulması gerekmektedir. Bu bağlamda çocuğun tüm yaşamını biçimlendiren en önemli dersler olan ilkökuma yazma öğretimi ve Türkçe öğretimi gibi dersler için sınıf öğretmenliği lisans programında ayrılan süreyi yetersiz bulmaktayım. Derste Türkçe dil becerilerinden yalnızca okuma ve yazma becerisinin öğretimine ağırlık vererek bu dersleri yürütmeye çalışmaktayız, oysa dinleme ve konuşma becerileri de bu dönem öğrencileri için oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve teknikler de bu derslerde çok yüzeysel olarak işlenmekte, yalnızca kuramsal bilgi verilip geçilmektedir. Oysa bu dersler ilkökul Türkçe öğretim programının tanıtılmasından, kullanılan yöntem ve tekniklerin tanıtılması ve uygulanmasına, tüm dil becerilerine ait ölçme ve değerlendirme boyutuna kadar derin bir biçimde işlenmesi gereken derslerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenliği lisans programından bazı derslerin çıkarılması olumlu bir gelişme olarak görülürken, oluşan bu boşluğu olumlu bir biçimde diğer derslere ekleyerek derslerin kapsamlarının zenginleştirilmesi programın etkililiğini ve işlevselliğini daha fazla artıracaktır.”

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “sınıf öğretmenliği lisans programında öğretim derslerinin 3. sınıf düzeyinden 2. sınıf düzeyine indirilmesine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık ulu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunu bu değişikliğe yönelik olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin kodlar ve temalar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğretim Elemanlarının Öğretim Derslerinin 3. Sınıf Düzeyinden 2. Sınıf Düzeyine İndirilmesine İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Olumlu durumlar		
	Üçüncü sınıftaki öğretim dersi yoğunluğu azaltılmıştır.	(K, 11), (K, 4)
Olumsuz durumlar		
	Önce genel kültür/teorik/formasyon dersleri sonra öğretim dersleri programda yer almalıdır.	(K, 5), (K, 10), (E, 13), (E, 6), (E, 15), (E, 2), (K, 1), (K, 7), (K, 14), (E, 9), (K, 8)
Kararsız		
	Süreci görmeden yorum yapamayız.	(K, 12)
	Üçüncü sınıfta uygulama dersi koyulur ise değişiklik uygun	(E, 3)

Öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu öğretim derslerinin ikinci sınıfa alınmasını uygun bulmamaktadır. Özellikle temel formasyon dersleri olan materyal geliştirme, sınıf yönetimi vb. dersleri almadan alınan öğretim derslerinin havada kalacağına ilişkin görüşler dikkat çekmektedir. Bazı öğretim elemanları bu değişikliği uygun bulurken buna gerekçe olarak üçüncü sınıfta yer alan öğretim derslerinin çok yoğunluk yarattığını bu düzenleme ile bu yoğunluğun ortadan kalktığını öne sürmektedirler. Bir öğretim üyesi ise süreci görmeden yorum yapmanın uygun olmadığını bu nedenle kararsız oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının özellikle öğretim ilke ve yöntem dersinin almadan Türkçe ve ilk okuma yazma öğretimi dersini alması olumsuz bir düzenleme olarak görülmektedir. Öğretim dersleri öğrenme alanlarını etkili bir biçimde öğretebilme becerisine dayandığından adayların sınıfı nasıl organize edebileceklerini ve süreçte kullanılabilecek yöntem ve teknikleri bilmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda kısaca öncelikle programda yer alan teorik bilgilerin edinilmesi daha sonra ise öğretim dersleri ile b teorik bilgilerin pratiğe dönüşmesi gerekmektedir. Söz konusu kodlara ilişkin alıntılar şu şekildedir:

a. Üçüncü sınıftaki öğretim dersi yoğunluğu azaltılmıştır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Eski öğretim programında öğretim dersleri üçüncü sınıf yanı 5. dönemden itibaren yer almaktayken yeni öğretim programı ile bir takım öğretim dersleri 3 ve 4. döneme aktarılmış olup üçüncü sınıftaki öğretim derslerinin yoğunluğu azaltılmıştır. İki öğretim elemanı bu konuda görüş bildirmiş olup bir öğretim elemanının görüşü şu şekildedir: “Sadece dil dersleri ilkokuma Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi 2. sınıfa alınmıştır.3.sınıftaki öğretim derslerinin yoğunluğu azaltılmaya çalışılmıştır. Bu durum dil derslerine öncelik verildiğini göstermektedir. Ancak uygulama yoktur.”

b. Önce genel kültür /teorik/ formasyon dersleri sonra öğretim dersleri programda yer almalıdır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu (11 kişi) bu kod kapsamında yanıt vermiş olup görüşlerden bazıları şunlardır:

“Program hazırlayıcılarının uzmanlık sahibi olmadığı bir göstergesi olarak görülebilir. Öğretim derslerini verebilmek için öncelikle öğrencinin teorik bilgi sahibi olması ve öğretim ilke ve yöntem dersini alması gerekmektedir. Bu hata yakın bir zamanda (uygulama dönütleri geldikçe) düzeltilecektir.” “Sınıf öğretmeni adayları ilk iki sınıf düzeyinde öğretmenlik mesleğine ilişkin genel kültür ve meslek bilgisi derslerini almalı, üçüncü sınıftan itibaren alan eğitimi derslerinin verilmesine başlanmalıdır. Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği dersi alan eğitimi dersi değil genel kültür dersi kapsamında ele alınmalıdır.”, “Bazı dersler (Fen Bilgisi, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler Öğretimi) hala 3. sınıfta iken ilkokulda öğretimin temelini oluşturan İlk Okuma Yazma Öğretimi ve Türkçe dersleri 2. Sınıf düzeyinde yer alması kesinlikle kabul edilebilir değildir. Yıllardır bu derslere giren bir akademisyen olarak Türkçe ve İlkokuma derslerinin 2. Sınıftan itibaren başlamasının nedenini anlayabilmiş değilim. Bu dersler 3. sınıfta olmalı ve iki dönem olarak verilmeli. İkinci sınıftaki bir öğrenci, henüz ölçme, öğretim ilke ve yöntemleri, materyal geliştirme, sınıf yönetimi gibi önemli formasyon derslerini almadan İlk Okuma Yazma Öğretimi ve Türkçe dersleri gibi önemli ve yoğun içerikli derslerde başarılı olması beklenemez.” “Çoğu Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf öğrencisi, neden bu bölümü tercih ettiği, neden üniversite okuduğu, gerçekten ne olmak istediği vb. konularda kararsız oldukları için henüz bir okul ortamı görmeden (okul deneyimi gözlemleri) öğretim derslerinin 2. sınıfta yer alması onları oldukça zorlayacaktır. Çünkü eski programda Okul Deneyimi dersini 3. Sınıf bahar döneminde alan öğrenciler, güz döneminde birkaç öğretim dersi de almaktadır. Bu süreçte öğrencilerin aldıkları öğretim derslerine anlam veremediklerini ve tam olarak içselleştiremediklerini düşünüyorum. Çünkü bahar döneminde Okul deneyimi dersini alınca anlıyorlar ki öğretim dersleri çok önemliymiş. Ayrıca ilkokul öğrencilerinin de değerli ve öğretmenliğin ise önemli bir görev olduğu düşüncesine ancak hakim oluyorlar. Böylece ikinci dönemki öğretim derslerine daha sıkı çalışıyorlar, kendilerini geliştirmek zorunda

olduklarını anlıyorlar. Yeni nesil çocukları bize anlatıyorlar, “Ne diyeceğimi bilemedim, nasıl anlatacağıma karar veremedim, çocuk anlamadı...” gibi dönütlerle bize geliyorlar. Anlıyorlar ki ilkokul öğretmenliği çok da kolay değilmiş, nasıl öğreteceğini bilmek ve denemek gerekirmiş.”

c. Süreci görmeden yorum yapamayız koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı uygulama sürecini görmeden konu hakkında yorum yapılmaması gerektiğini öne sürmüştür. *Bu kapsamda “Bu konuda biraz karasızım. Süreci görüp yorum yapmak daha uygun.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

d. Üçüncü sınıfta uygulama dersi koyulur ise değişiklik uygun koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

Bir öğretim elemanı da üçüncü sınıftaki öğretim derslerinin ikinci sınıfa aktarılması, üçüncü sınıfta boşalan yerlere uygulama (okul deneyimi ya da öğretmenlik uygulaması) derslerinin koyulması durumunda uygun bir değişiklik olarak görülebileceğini vurgulamakta ve şu şekilde bir görüş belirtmiştir: *“Bence 2. Sınıftan başlayabilir ama bunu 3. sınıfta da öğretmenlik uygulaması ekleyerek pekiştirilmesi daha iyi olacaktır. Böylece öğretmenlik uygulamaları da artacaktır.”*

Araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmanın altıncı ve son alt problemi “sınıf öğretmenliği lisans programında ön koşul derslerin kaldırılmasına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt probleme ilişkin bulgular şunlardır: Açık ulu soru formlarından elde edilen veriler incelendiğinde öğretim elemanlarının tamamının bu değişikliğe yönelik olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin kodlar ve alıntılar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğretim Elemanlarının Ön Koşul Derslerin Kaldırılmasına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Kararsız	Kesin hüküm getirilemez, ders içeriğine göre düşünülmeli.	(K, 11), (E, 6) (E, 9),
Olumlu bir düzenleme	Özellikle kredi sorunu çeken öğrencilerin üstten ders alması engellenmemeli.	(E, 13)
Yanlış bir düzenleme	Düzenlemeyi doğru bulmuyorum özellikle öğretim derslerine ön koşul olmalıdır.	(K, 5), (K, 10), (K, 1), (K, 8), (E, 15), (E, 2), (K, 7), (K, 14), (K, 12)
	Aşamalılık ilkesine aykırı bir düzenleme	(K, 4) (E, 3),

Öğretim elemanları özellikle ön koşulun öğretim dersleri kapsamında ele alınması gerektiğini öne sürmektedirler. İlk okuma ve yazma öğretimi dersini almayan bir öğrencinin Türkçe öğretimi dersinin almasının olumsuz sonuçlar doğurabileceği şeklinde görüşler öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle ilkokul birinci ve ikinci sınıflarda kullanılan ilk okuma ve yazma öğretimi becerisinin etkili bir şekilde içselleştirilebilmesi için sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemler ile ölçme ve değerlendirme gibi derslerin alınması gerekmektedir. Bir öğretim elemanının bu kapsamdaki görüşü şu şekildedir: *“Kendi alanım olduğu için belki de ilk odaklandığım konu İlkokuma ve yazma öğretimi ve Türkçe öğretimi derslerinden (2.sınıf) sonra eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin verilmesi (3. Sınıf). Bu durumu önkoşul ilkesine aykırı bir durum olarak değerlendiriyorum. Çünkü ilkokuma yazma öğretimi ve Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme boyutu büyük önem taşıyor, öğrencinin dil becerilerindeki gelişimin izlenmesi ve değerlendirilmesi, hataların ve eksikliklerin anında düzeltilip giderilmesi gerekiyor.*

Ayrıca her becerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği de dikkate alındığında ölçme ve değerlendirme konusuna ilişkin bilgi sahibi olmadan alan eğitimi derslerinin verilmesini programın olumsuz yönlerinden biri olarak değerlendirmekteyim. Bu bağlamda eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin 2. Sınıfta alan eğitimi derslerinden önce verilmesi gerektiği kanaatindeyim”.

Bazı öğretim elemanları ön koşul konusunda peşin hüküm vermenin yanlış olduğunu bunun yerine derslerin içerikleri göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılması gerektiğini öne sürmektedir. Öğretim elemanlarının büyük bir kısmı özellikle öğretmenlik uygulaması dersinin ön koşul kapsamına alınması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adayının edindiği teorik bilgilerin bizzat bir kamu okulunda uygulamaya dökmesi şeklinde uygulanan bir ders olup öğretmen adayının etkili bir öğretmenlik becerisi sergileyebilmesi için sınıf yönetimi, öğretim ilke ve yöntemler, ölçme ve değerlendirme, sınıf yönetimi ve diğer öğretim derslerini alması gerekmektedir. Programda yapılan düzenlemelerde derslerin dönemleri belirlenirken bir aşamalık ve kolaydan-zora şeklinde bir ilke baz alınmaktadır. Bu şekilde yapılan bir düzenlemede aşamalık esasi gereğinde ön koşul derslerin olması gerekmektedir. Bu kapsamda bir öğretim elemanı şu şekilde bir görüş geliştirmektedir: “Ön şart konulmaması dersler arasında aşamalı ve birbirini tamamlayan mantıksal bir bağın olmadığını ya da bulunmamasını getirmektedir. Program mantığına uymayan bir düzenlemedir”.

Kodlara ilişkin görüşlerden örnekler şunlardır:

a. Kesin hüküm getirilemez, ders içeriğine göre düşünülmeli koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

“Derslerin ön koşulu olması bazı dersler için elzem iken bazı dersler için değildir. Özellikle Öğretmenlik uygulaması dersinin ön koşulu olmalı (tüm öğretim dersleri).” “Ders içerikleri ön koşul gerektirmiyorsa sıkıntı yok.” “Ön şart uygulamasının bazı derslerde korunması gerekirdi diye düşünüyorum (Özellikle Öğretmenlik Uygulaması ve birbirini izleyen öğretim dersleri ör: Matematik Öğretimi)”

b. Özellikle kredi sorunu çeken öğrencilerin üstten ders alması engellenmemeli koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

“Özellikle danışmanlık yaparken karşılaştığım bir durum bu. Eski program da aynıydı bence. Not ortalaması yüksek olan öğrencilerin üstten ders almaları, not ortalaması düşük olan öğrencilerin de 1.80 ortalamayı tutturabilmek için kaldıkları derslerdeki kredi açıklarını bir sonraki dönemin dersleriyle kapatmak anlayışı ve bunun öğrencilere hak olarak verilmesi, otomatik olarak ön koşul ders olayını maalesef kaldırıyor. Çünkü öğrenci itiraz edebiliyor. Örneğin eski programda Müzik dersini geçemeyen bir öğrenciye bir sonraki dönem Müzik Öğretimi dersi vermek çok da anlamlı olmuyor. Ama kredisi eksik kalıyor, almak hakkım hocam diyor vb. alıyor. Bence ilgili yönetmeliklerin değişmesi ve bu şartı kesinleştirmeleri gerekiyor. “

c. Düzenlemeyi doğru bulmuyorum özellikle öğretim derslerine ön koşul olmalıdır koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

“Kendi alanım olduğu için belki de ilk odaklandığım konu İlkokuma ve yazma öğretimi ve Türkçe öğretimi derslerinden (2.sınıf) sonra eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin verilmesi (3. Sınıf). Bu durumu önkoşul ilkesine aykırı bir durum olarak değerlendiriyorum. Çünkü ilkokuma yazma öğretimi ve Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme boyutu büyük önem taşıyor, öğrencinin dil becerilerindeki gelişimin izlenmesi ve değerlendirilmesi, hataların ve eksikliklerin anında düzeltilip giderilmesi gerekiyor. Ayrıca her becerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği de dikkate alındığında ölçme ve değerlendirme konusuna ilişkin bilgi sahibi olmadan alan eğitimi derslerinin verilmesini programın olumsuz yönlerinden biri olarak değerlendirmekteyim. Bu bağlamda eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin 2. Sınıfta alan eğitimi derslerinden önce

verilmesi gerektiği kanaatindeyim. “Çok doğru olmayabilir. Çünkü bazı derslerdeki bilgiler ön bilgilerin üstüne öğretiliyor.” “Kesinlikle yanlış bulduğum bir uygulama. Bazı dersler ön şart olmalı. Örneğin ilkokuma yazma almayan Türkçe öğretimi dersinde zorlanacaktır.” “Doğru bulmuyorum. Bu program yayımlanmadan önce bölüm hocalarının görüşü alınmalıydı. Bazı derslerde ön koşul gerekiyor. Güzle Yazı Tekniklerini vermeden, İlk Okuma Yazma Öğretimi, İlk Okuma Yazma Öğretimini vermeden Türkçe Öğretimine geçilmemeli.” “Olumsuz ve yetersiz olarak değerlendiriyorum.”

d. Aşamalık ilkesine aykırı bir düzenleme koduna ilişkin alıntılar ve yorumlar

“Ön şart konulmaması dersler arasında aşamalı ve birbirini tamamlayan mantıksal bir bağın olmadığını ya da bulunmamasını getirmektedir. Program mantığına uymayan bir düzenlemedir.”

Sonuç ve Tartışma

2018 yılında YÖK tarafından güncelleme ile uygulamaya koyulan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin olarak elde edilen verilerde programın uygulayıcısı olan öğretim elemanlarının görüşleri genel olarak incelendiğinde “programın eksiklikleri olduğu ve en kısa zamanda revize edilmesi gerektiğini” düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Bir önceki programda sınıf öğretmenliği öğretmen adayları sadece dördüncü sınıfın sekizinci döneminde anabilim dalı içerisinde açılan “alan, meslek ve genel kültür seçmeli derslerini” alabilirken yeni program ile ikinci sınıftan itibaren seçmelilerin alındığı görülmektedir. Özellikle seçmeli derslerin birinci sınıflar hariç tüm dönemlerde yer alması ve öğretmen adaylarının alan dışı seçmelileri de diğer branşlar ile birlikte alabilmesi dikkate değer değişikliklerdendir. Bu kapsamda öğretim elemanları seçmeli derslerin farklı branşlar ile alınmasına temkinli yaklaşmaktadır. Öne çıkan görüşlere göre özellikle farklı branşların bir arada ders almalarının zorluklarına (4 kişi) vurgu yapıldığı görülmektedir. Özellikle bu dersleri yürüten öğretim elemanları farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilere ortak bir program hazırlamalarının çok zor olduğunu öne sürmektedir. Seçmeli derslerin içeriğini ve hitap edeceği kitleye uygunluğunu, farklı bilgi ve beceriye sahip öğrencilere uyarlanmanın zorlu bir süreç olabileceği öngörülmektedir. Ayrıca bu durum gerçekleştirilecek olan ölçülme ve değerlendirme çalışmalarında da sıkıntılar yaratabilecektir. Tüm bunların yanı sıra konuya ilişkin olarak olumlu görüşlerin de yer aldığı görülmektedir (3 kişi). Katılımcılara göre farklı branşların bir arada seçmeli dersleri almasının olumlu bir yönü de öğretmen adaylarının farklı bakış açılarını görme fırsatı yakalamasıdır. Böylece öğretmen adayları diğer bölümleri ve öğrencilerini yakından tanıyabilecektir. Öğretim elemanlarından üçü seçmeli derslerin artırılmasının programa esneklik kattığını da öne sürmektedir. Yurdakal (2018) yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Söz konusu çalışmada seçmeli derslerin kapsamının genişlediği ve bu durumun da programa esneklik kazandırdığı belirtilmektedir. Tokcan ve Tangülü (2019) 2018 Sosyal Bilgiler Lisans Programını incelemiş ve çalışmada programa yönelik değerlendirmeler yapmıştır. Bu çalışmada seçmeli ders düzenlemesinin üniversiteler arasındaki seçmelilerin farklı olmasının önüne geçtiği dile getirilmiştir ancak bu durum öğrencilere daha fazla seçenek sunulmasına yol açmaktadır. Stebler ve Aykaç (2019) öğretim elemanları ile yaptıkları çalışmada 2018 Türkçe Lisans Programında yapılan değişiklikleri değerlendirmiştir. Seçmeli derslere ilişkin olarak tespit edilen olumlu görüşlerde seçmeli ders sayısının fazla olmasının programı zenginleştirdiği, seçmeli derslerin işlevsel ve alana dönük olduğu görülmüştür. Olumsuz görüşlerde ise zorunlu olması gereken derslerin seçmeli olması, seçmeli derslerin merkez tarafından belirlenmesi ve bunun bir sınırlılık olduğu belirlenmiştir.

Güncellenen programın öne çıkan özelliklerinden birisi de ders saatlerinin azaltılmasıdır. Bir öğretim elemanı bu konuda görüş belirtmiştir. Özellikle sosyal aktiviteler ve formal öğretim dışında yapılabilecek sosyal faaliyetlere daha fazla zaman ayrılabilmesi bakımından önemli bir değişiklik olarak görülse de mevcut programın azaltılan ders saatleri ile hedeflenen bilgi ve becerilerin kazandırılması ilerleyen süreçlerde sorunlar ortaya çıkmasına neden olabilir. Beş

katılımcıya göre ders saatlerinin azaltılmasının bazı önemli derslerin programdan çıkarılarak yapılması olumsuz sonuç doğurabilir. Yaman (2018) araştırmasında değişen İngilizce Öğretmenliği Lisans Programına ilişkin değerlendirmeler yapmıştır. Araştırmada öne çıkan değerlendirmelerden birisi de şu şekildedir: “Derslerin toplam sayısında belirgin bir artış olmasına rağmen kredilerdeki düşüşlerle birlikte toplam ders saati azalmıştır. Öğretmen adaylarının farklı türlerde çok sayıda ders alması güzel bir gelişme olarak değerlendirilebilir; ancak İngilizce Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları gibi temel derslerin kredisinin düşürülmesi ciddi bir eksiklik olarak görülebilir”.

Eski programda fizik, kimya ve biyoloji gibi alan dışı derslerin olması bir çok eleştiriyi beraberinde getiren bir sorun idi. Özellikle Sınıf Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarının ileride 1-2-3-4. sınıflarda görev yapacağı göz önüne alınırsa bu sınıflarda yer alan derslere hakim olması gerekliliği önemli bir konudur. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarına göre (4 kişi) eski programda fizik, kimya ve biyoloji gibi derslerin lisans programında zorunlu ders olarak yer almaları amaçlar ile tutarsızlık yaratan bir durumdu. Bu kapsamda öğretim elemanları da bu değişikliğe olumlu bakmaktadır. Bunun yanı sıra öğretim elemanları sınıf öğretmeni için gerekli görülen bazı derslerin programdan çıkarılmasını eleştirmektedir. Benzer şekilde Yurdakal (2018, s. 1497) konu hakkında “Çocuk Edebiyatı, Türkçe 1 Yazılı Anlatım ve Türkçe 2 Sözlü Anlatım gibi bir sınıf öğretmenin gereksinim duyacağı temel derslerin kaldırılması programın olumsuz yanlarıdır” şeklinde bir açıklama yapmaktadır. Kılıç Özmen (2019) lisans öğrencileri ile yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının Genel Biyoloji, Genel Fizik, Genel Kimya, Uygarlık Tarihi, Sosyoloji, Felsefe, Türk Eğitim Tarihi, Bilimsel Araştırma Yöntemleri gibi dersleri programdan çıkarılması gerektiğine yönelik görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Stebler ve Aykaç (2019) 2018 Türkçe Lisans Programına ilişkin yaptıkları araştırmada bazı derslerin programdan çıkarılmasını eleştirerek “hazırlanan Türkçe Programında öğretim elemanlarının görüşlerine yeterli oranda yer verilmediği ve nitelikli öğretmen yetiştirme açısından gereksinimler iyi analiz edilmediğinden alan için gerekli olan derslerin programdan çıkartıldığı ya da saatlerinin azaltıldığı söylenebilir” şeklinde bir açıklama yapmaktadır.

Eski programda birçok benzer ders farklı isimler ile uygulanmaktaydı. Bunun en tipik örneği özel eğitim ve ilköğretimde kaynaştırma dersidir. Bu ve buna benzer derslerin benzer içerikleri olmasına rağmen programda farklı dersler olarak verilmesi hem bütünlüğü bozmakta hem de öğrencilerin konuya hakim olmalarını engellemekteydi. Nitekim güncellenen program ile bu sorun ortadan kaldırılmış ve benzer dersler birleştirilerek tek bir ders olarak sunulmuştur. Öğretim elemanları da genel olarak bu değişikliğe olumlu bakmaktadır.

Güncellenen programın en çok tepki çeken değişikliği ise uygulama derslerinde olmuştur. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması öğrencilerin teorik bilgilerini uygulamaya dönüştürmesi bakımından önem arz eden derslerdir. Özellikle Okul Deneyimi dersi, Öğretmenlik Uygulaması öncesinde genel bir gözlem ve iç görü geliştirmede önemli bir basamak olarak nitelendirilebilir. Güncellenen 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında Okul Deneyimi dersi kaldırılmıştır. Bazı öğretim elemanları bu değişikliği olumlu bulmakta ve okul deneyimi dersinin etkili olarak uygulanmadığını ileri sürmektedir. Genel olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu yani 13 öğretim elemanı Okul Deneyimi dersinin kaldırılmasını olumsuz bir gelişme olarak nitelendirmektedir. Nitekim uygulama dersleri öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kazanımları elde etmede büyük bir öneme sahiptir. Konu ile ilgili olarak Kilimci (2006) uygulamalı derslerin ilk yıllardan itibaren her alan dersi eğitimi için başlanmasını, uygulamalı çalışmaların her dönemde yer alması ve Almanya’da ve İngiltere’de olduğu gibi ilk yıldan itibaren bölge okullarında uygulamalı çalışmaların yapılması gerektiğini öne sürmektedir.

Öğretmen yetiştirme lisans programlarında aşamalılık ilkesinin göz önüne alınmış olması beklenen bir durumdur. Özellikle Sınıf Öğretmenliğinde öğrenciler temel teorik bilgileri öğrendikten sonra öğretim derslerine geçebilir ve bu derslerde de daha önce öğrendikleri temel bilgileri kullanarak uygulama yaparlar. Güncellenen 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında

göze çarpan en önemli değişiklik önkoşul şartının kaldırılmış olmasıdır. Burada önemli olan eski programda bölüm ya da anabilim dallarının öğretim derslerine ön koşul koyabilme yetkilerinin yeni program ile kaldırılmış olmasıdır. Nitekim programın açıklamalar kısmında hiçbir derse ön koşul koyulamayacağı belirtilmektedir. Genel kültür ve formasyon derslerinin tümü alınmadan öğretim derslerinin alınması bir çok sakıncayı da beraberinde getirecektir. Nitekim temel öğretim derslerini etkili bir şekilde kazanması gereken öğretmen adayının Öğretim İlke ve Yöntemleri ile Sınıf Yönetimi gibi dersleri almış olması gerekmektedir. Bu derslerin içeriğinde yer alan temel kavramlar edinildikten sonra alınacak olan öğretim dersleri öğrenci açısından daha anlamlı olacaktır. Bu konuda bir diğer örnek ise Öğretmenlik Uygulaması 1 ve 2 dersleri olarak gösterilebilir. Öğretmenlik Uygulaması 1 ve 2 mikro düzeyde mesleki bir uygulama olarak nitelendirildiğinde, uygulama yapacak öğrencinin sınıf yönetimini, ölçme ve değerlendirme sistemlerini, öğretimsel süreçleri ve kullanacağı yöntem teknikleri bilmesi gerekmektedir. Ancak yeni program ile ön koşulun kaldırılması sonucu öğrenciler temel dersleri almadan öğretmenlik uygulaması dersi alabilmektedir. Bu durum Öğretmenlik Uygulaması dersinin verimini düşürmede büyük bir etken olarak değerlendirilebilir. Nitekim öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu (9 öğretim elemanı) ön koşulun geri getirilmesini savunmaktadır. Dağtekin ve Zorluoğlu (2019) yaptığı çalışmada fen bilgisi öğretmenliği güncellenen lisans programına ilişkin olarak akademisyenlerin görüşlerini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma katılan öğretim elemanlarına göre Fen bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programı alan bilgisi ve uygulama dersleri bakımından yetersizdir. Özellikle de alan eğitimi bağlamında eksiklerin olduğu vurgulanmıştır.

Uygulamaya koyulacak programlar için evreni temsil edecek bir örneklem üzerinde uygulanması, yaşanan sorunların görülmesi ve bu sorunların giderilerek tüm evrende uygulamaya geçilmesi yani pilot uygulamanın yapılması en doğru olanıdır. Öğretim elemanları bu konuda eleştirilerini dile getirmekte ve 2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programının pilot uygulamasının yapılması gerektiğini belirtmektedir. Nitekim 3 öğretim elemanı bu yönde görüş belirtmiştir. Diğer taraftan paydaşlardan konu hakkında görüş alınmadığı da dile getirilmiştir. Erdem'e (2014) göre öğretmen yetiştirme lisans programları hazırlanırken uygulayıcı konumunda olan akademisyenlerin beklenti ve gereksinimlerinin dikkate alınmalıdır. 2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı ve YÖK açıklamaları incelendiğinde programın pilot uygulamasının yapıldığına dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bu büyük bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Ancak programa ait açıklamalarda paydaşlardan görüşler alındığı belirtilmektedir.

Programa gelen bir diğer eleştiri de programda yer alan derslerin dönemlere dağılımına ilişkindir. Özellikle İlk Okuma ve Yazma Öğretimi ile Türkçe Öğretimi dersleri sınıf öğretmenliği adayları açısından en temel derslerdendir. Hizmet süresince bu derslerde edindikleri bilgi ve becerilerin niteliği büyük bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda önceki programda beş ve altıncı dönemde olan bu derslerin 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında üç ve dördüncü döneme alındığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının "Öğretim İlke ve Yöntemleri" ve "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" gibi temel dersleri almadan bu iki önemli alan eğitimi dersini alması birçok zorluğa neden olacaktır. Alan eğitimi derslerinin formasyon derslerinin üzerine inşa edilmesinin daha doğru olacağı göz ardı edilmemelidir.

Genel olarak bakıldığında Öğretmen Yetiştirme Programının güncellenmesi beklenen ve gerekli bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak güncellenen 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programının bir takım eksiklikleri ve düzeltilmesi gereken yönleri olduğu da söylenebilir. Elbette bütün çevreleri memnun edecek bir program hazırlamanın zor unutulmamalıdır. Ancak sıkıntıların büyüklüğü göz önüne alındığında 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programının detaylara inilmeden hızlı bir şekilde karar verilerek düzenlendiği söylenebilir. Bu kapsamda özellikle ön koşul ölçütünün kaldırılması, öğretim derslerinin dönemlerinin değiştirilmesi ve Okul Deneyimi Dersinin kaldırılmasının yaratacağı boşlukların çok boyutlu bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Program geliştirme bir uzun soluklu bir süreçtir. Geliştirilen programlarda eksikliklerin olması da

normal karşılanabilir asıl olan eksikliklerin en az şekilde yaşanması için duyarlılık gösterilmesidir. Bu kapsamda araştırma sonucunda şu öneriler sunulmuştur:

- Sınıf öğretmenliği önemli bir meslektir çünkü bireylerin temel kişilik özelliklerinin şekillendiği yılları kapsamaktadır. Bu nedenle Sınıf Öğretmeni yetiştirme programlarının uzun süreli çalışmalar ve uygulamalar sonucu hazırlanması gerekmektedir.
- Hazırlanacak olan programların öncelikle pilot uygulamaları yapılmalıdır.
- Programların hazırlanmasında üniversitelerin katkısı önemsenmelidir. Hatta eğitim fakülteleri programlarını kendisi hazırlamalıdır. Bu sayede öğrenci profilini, ekonomik durumlarını ve öğretim elemanı vasfını bilen üniversitelerin programlarını bu ölçütlere yönelik hazırlaması uygulanabilirliği artıracaktır.
- Program geliştirme sürecinde YÖK tarafından hazırlanan taslak program uygulanmadan önce tüm eğitim fakültesi öğretim elemanlarına online ortamda sunularak dönütler istenmelidir.
- Sınıf Öğretmenliğinin uygulama temelli bir meslek olduğu göz önüne alındığında lisans eğitiminde teoriden çok uygulamaya önem verilmelidir. Bu kapsamda Okul Deneyimi dersi programa tekrar eklenmelidir.
- Öğretim derslerinin dönemleri tekrar incelenmelidir. Bu dersleri almadan önce gerekli olan ön koşul derslerin alınması yoluna gidilmelidir.
- Bazı derslerin ön koşul olması temel bir kural benimsenirse bile bölüm ya da anabilim dallarına ön koşul ölçütü koyabilme hakkı tanınmalıdır. Nitekim programda ön koşulun koyulamayacağı belirtilmiştir.

Kaynakça

- Abazaoğlu, İ. (2014). Dünyada Öğretmen Yetiştirme Programları ve Öğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Uygulamaları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (5), 1-46. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.6585>
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 15-28. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.5706>
- Akpınar, B. ve Aydın, K. (2007). Eğitimde Değişim ve Öğretmenlerin Değişim Algıları. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 71-80.
- Arı, A. (2010). Öğretmen adaylarının ilköğretim programıyla ilgili eğitim fakültelerinde kazandıkları bilgi ve beceri düzeylerine ilişkin görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 251-274.
- Ayan, M. (2011). *Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümü programlarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazandırma düzeyi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi.
- Bando, R. ve Li, X. (2014). *The effect of in-service teacher training on student learning of english as a second language*. Inter American Development Bank.
- Crowe S, Cresswell K, Robertson A, Huby G, Avery A, & Sheikh A. (2011). The case study approach. *Bio Med Center Med Res Methodol*. 11 (100), 1-10. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-11-100>

- Dağtekin, A. ve Zorluoğlu, S. L. (2019). The opinions of academicians on the updated science education undergraduate program. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(1), 36-53. <https://doi.org/10.33710/sduijes.538114>
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. Jossey-Bass.
- Duman, E. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi (Ankara Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi örnekleri). Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi.
- Edwards, R. ve Usher, R. (2000). *Globalisation and Pedagogy: Space, Place and Identity*. Routledge.
- Erdem, A. R. (2012). Öğretmen yetiştirme programlarındaki alan ve alan eğitimi derslerinin yeniden düzenlenmesi gerekliliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 219-223. https://doi.org/10.1501/egifak_0000001013
- Erol, N. (2011). Toplumsal Değişme ve Eğitim: Temel İlişkiler, Çelişkiler, Tartışmalar. *Akademik Bakış Dergisi*, 5(9), 109-122.
- Glesne, C. (2013). Nitel Araştırmaya Giriş, (2. bs.), (Edi. A. Ersoy and P. Yalçınoğlu). Anı Yayıncılık.
- Imbens, G.W., ve Wooldridge, J.M. (2009). Recent developments in the econometrics of program evaluation. *Journal of Economic Literature*, 47, 5–86.
- Harris, D.N., ve T.R. Sass (2011). Teacher training, teacher quality and student achievement. *Journal of Public Economics*, 95, 798–812. “<https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.11.009>”.
- Hesapçıoğlu, M. (2002). Türk eğitim sisteminin toplam kalitesi. *ABECE*, (192), 7-8.
- Kılıç, A. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin öğrenilme düzeyleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 136-145.
- Kılıç Özmen, Z. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi, *AJESI - Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9 (2): 521-548.
- Kilimci, S. (2006). *Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması (Yayımlanmamış doktora tezi)*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (47), 480-495. <https://doi.org/10.16992/asos.12368>
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: An Introduction to is Methodology*, Sage.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006–2007 öğretim yılında uygulanmaya başlayan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203–218.
- Lenz, C. (2011). The key role of education for sustainable democratic societies. Huber, J. ve Gaillard, P. M.(Edt.)Teacher education for change The theory behind the Council of Europe Pestalozzi Programme İçinde (ss. 17-24). Council of Europe: the Council of Europe. <https://doi.org/10.1007/s11159-012-9321-5>
- Li, Y. (2019). Constant self-initiated teacher change, factors, and mechanism: A narrative inquiry, *Cogent Education*, 6(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/2331186x.2019.1588089>

- MEB (2017). *Teacher Strategy Paper 2017-2023*, http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_05/25170118_Teacher_Strategy_Paper_2017-2023.pdf sitesinden 25. 05. 2020 tarihinde elde edilmiştir.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Edi. S. Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Mete, Y.A. (2013) Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda ve Finlandiya’da Öğretmen Yetiştirme ve Atama Politikaları. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 859-878.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel Veri Analizi*. (S. Akbaba ve A-A. Ersoy, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Nielsen, S. (2010). Vocational Education and Training Teacher Training. P. Pe- Terson, E. Baker ve B. McGaw (Edt). *International Encyclopedia of Education* içinde (ss. 503-512). Elsevier Science. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-044894-7.00808-3>
- Özpolat, V. (2010). Toplumsal değişme dinamiklerinin eğitim ve öğretmenlik mesleği üzerindeki etkileri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8 (20), 147-169.
- Özcan, M. (2012). Okulda üniversite modelinde kavramsal çerçeve: Eylemdeki vizyon. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(1), 107-132.
- Pearson, J. (2014). The effects of an in-service teacher training certificate program on the teaching practices of novice teachers. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, Kuzey Kıbrıs.
- Safran, M. (2014). Eğitim fakülteleri, öğretmen yetiştirme süreci ve yeni arayışlar. 4. *Öğretmen Yetiştirme Politika ve Sorunları Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*, s. 2-3. http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/ispite_2014.pdf
- Stebler, M. Z. ve Aykaç, N. (2019). Evaluation of the 2018 Undergraduate Curriculum of the Turkish Teaching Program on the basis of the Opinions of Faculty Members, *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 116-138.
- Şişman, G. T. (2017). Öğretmen yetiştirme lisans programları ders içeriklerinde “eğitim programı” kavramı. *Elementary Education Online*, 16(3), 1301-1315
- Tarhan, H., Karaman, A., Lauri, K., ve Aerila, J. A. (2019). Understanding teacher evaluation in Finland: A professional development framework. *Australian Journal of Teacher Education (Online)*, 44(4), 33.
- Tokcan, H. ve Tangülü, Z. (2019). 2006 ve 2018 sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı üzerine karşılaştırmalı bir analiz çalışması, *Turkish Journal of Social Research*, 23, 97-119. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.558321>
- Yaman, İ. (2018). 2006 ve 2018 İngilizce öğretmenliği lisans programları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme, *Ekev Akademi Dergisi*, 22 (76), 149-164. <https://doi.org/10.17753/ekv966>
- Yıldırım, A. (2011). Öğretmen eğitiminde çatışma alanları ve yeniden yapılanma. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 1-17. <https://doi.org/10.31704/c9s1>
- YÖK (2019). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü.
- Yurdakal, İ. H. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 6 (29), 1483-1499.